Է· ՏԱՐԻ 2062 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 21 ՏՐԷ 4383—Հ· Տ· 29 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890—Ն· Տ· 11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1890—ՀԻՃՐ· 28 ՐԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1308 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ· Պոլսոյ համար	Տարեկան բաժանորդագրութիւն		160
» »	Վեցամսեայ	» »	80
» »	Եռամսեայ	» »	40
Գաւառաց »	Տարեկան	»	200
» »	Վեցամսեայ	»	100
Օտար երկիրներու տարեկան	ֆրանք		56
» »	վեցամսեայ		28

Դուրսը գրկուած լրագրոյ [illegible] ծանուցմանց վրայ 6
Խմբագրութեան գրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չդառնար

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Գ· ՊՈԼԻՍ, 29 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՃԱՌ ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Վիլհէլմ կայսր զինուորական և քաղաքական խնդրովք լոկ չի պարապիր։ Մեծն Նափոլէոն հոգ կը տանէր իր հաստատած դրութեան համապատասխան կրթութիւն մը տալու ֆրանսական նոր սերնդեան։ Իրեն համար ճարտարագէտներ, յաջող թնդանօթաձիգներ, երկրաչափներ, ուսեալ զինուորականներ, արուեստագէտ մարդիկ պէտք էին առաւելապէս, ուստի ամեն բանէ յառաջ ճիշդ գիտութեանց մղում կուտար վարժարաններու մէջ, երկրորդական տեղ տալով դպրութեանց, զորս արհամարհելու չափ յառաջ կ'երթար։ Վիլհէլմ Բ· ևս կը փափաքի իր պետական ըմբռնումներուն համապատասխան դաստիարակութիւն մը տեսնել գերմանական վարժարանաց մէջ։ Ուստի, ամենայն ազդուութեամբ միջամտեց կրթական վիճաբանութեան Բրուսիոյ բարձրագոյն վարժարանաց և գիմնազիոնաց (Լիսէ կամ միջնակարգ վարժարան) բարենորոգման Յանձնաժողովոյն մէջ, որ իր նախագահութեան ներքեւ բացուեցաւ կրթական պաշտօնատան մէջ։ Խօսք բացաւ նախարարն ինք՝ Պ· ֆոն Կոսլէր՝ ջերմ շնորհակալիք յայտնելով կայսեր՝ կրթական խնդրոյ անձնական հոգածութիւն ցոյց տալուն համար։ «Ժամանակն եկած է քննել թէ բրուսիական վարժարանք պիտի շարունակե՞ն հին դասական դրութիւնը, թէ ո՛չ պիտի ջանան համաձայնիլ արդի կենաց ոգւոյն և պէտքերուն։ Ամեն ուսումնական ասպարէզք այժմ չափազանց լեցուն են, և Գերմանիա ամեն տարի պէտք եղածէն շատ աւելի համալսարանական մարդիկ կ'արտադրէ, որք խիստ քիչ դիւրութիւն ունին յաջողելու կենաց պայքարին մէջ։»

Ի պատասխանի նախարարին այս յայտարարութեան, Վիլհէլմ կայսր շատ լաւ ատենաբանութիւն մ'ըրաւ, իր կարծիքները պարզելով կրթական խնդրոյն վրայ։ «Նախ և առաջ, ըսաւ, մեր օրակարգին գլուխը դրուած սա կիսովին ֆրանսական Schulenquête (դըպրոցական կամ կրթական քննութիւն) բառը վերցնենք և անոր տեղ դնենք բուն գերմանական Schulfrage (դպրոցական հարց) բառն, որ ապաքէն լաւագոյնս կը յարմարի մեր նպատակին։»

Իր գերմանական ազգասիրութիւնը ճառին սկիզբէն չյայտնելէ ետեւ, կայսրը սա գաղափարը պարզեց թէ գերմանական վարժարանք ամեն բանէ յառաջ հայրենասէր Գերմաններ արտադրելու հոգ պէտք է տանին։

«Վերջին շրջանն յորում մեր դըպրոց արդիւնաւոր եղաւ մեր հայրենի կենաց եւ մեր զարգացման՝ 1864, 1866 և 1870 տարիներու շրջանն էր։ Բրուսիական վարժարանք և կրթարանք յայնժամ միութեան գաղափարին աւանդապահք էին, և 1870ին ամեն ոք համամիտ էր թէ գերման կայսրութիւնը պիտի վերահաստատուէր և Ալզաս-Լոռէն վերստին պիտի միացուէին Գերմանիոյ հետ։

«Այն շարժում կասեցաւ 1871էն ի վեր։

«Կայսրութիւնն հաստատուած է։ Ձեռք բերինք զոր ինչ կը բաղձայինք, և նոյն պատճառաւ իբրեւ մնացին ուր որ էին։ Դպրոցն հիմա պարտի հասկցնել նոր սերնդեան թէ պետութեան արդի ձեւը պէտք է պահպանուի։ Ահա կը տեսնենք ինչ ինչ ձգտումներ տարանջատման։ Այդ տեսակ ձգտումներու ես շուտով կը տեղեկանամ իմ բռնած դրիցս բերմամբ։

«Այս վիճակ հետեւանք է տրուած դաստիարակութեան։ 1870էն ի վեր, բանասէրք (philologue) տիրած են դաստիարակութեան, իրենց ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած են ուսման առարկային վրայ, սորվելու և սորվեցնելու խնդրոյն վրայ, փոյթ չընելով աշակերտաց բնաւորութեան կազմութեան, ի նկատ չառնլով արդի կենաց պէտքերը։ Դուք, Պ· խորհրդական Հինձփեթեր (դաստիարակ կայսեր), կը ներէք, եռանդնալից բանասէր մ'էք դուք, բայց ըստ իս կարելի չէ այսպէս շարունակել։

«Աւելի կարեւորութիւն կը տրըուի այն բանին զոր աշակերտը գիտէ, քան այն բանին զոր աշակերտը կրնայ տալ, կրնայ գործել։ Իբրեւ սկզբունք դրուած է թէ աշակերտն ըստ կարի շատ բաներ պէտք է գիտնայ. կենաց կը պատշաճի՞ այս բան թէ ո՛չ՝ երկրորդական խնդիր է։ Երբ ձեռնհաս մարդու մը դիտել կը տրուի թէ երիտասարդը պէտք է մինչեւ մէկ աստիճան կրթուի գործնականապէս՝ կեանքի համար և իր պէտքերուն համար, այդ ձեռնհաս մարդը կը փութայ պատասխանել թէ «դըպրոցի պաշտօնն այդ չէ՛, պէտք եղածն է մտային մարզանքն, և եթէ այս մարզանք պատշաճապէս կատարուած է, երիտասարդը կարող կը լինի կենաց մէջ հարկաւոր եղած ամեն բան ընելու։» Իսկ ես կ'ըսեմ թէ այլ եւս կարելի չէ այս սկզբամբ գործել։ Գիտեմ որ շատեր զիս կը նկատեն մոլեռանդ հակառակորդ գիմնազիոնի, և իմ անունս ի կիր առնուած է ինչ ինչ բարենորոգումներ ձեռք բերելու համար։ Բայց ճշմարիտ չէ։

«Մեր այս միջնակարգ վարժարաններու պակսած բանն է ազգային հիմ մը։ Պէտք է որ գերմաներէնն հիմ բռնենք ուսուցման. մեր կէտ նպատակն պէտք է լինի երիտասարդ Գերմաններ պատրաստել, ո՛չ թէ երիտասարդ Հելլեններ կամ Հռովմայեցիներ։ Պէտք է թողունք միջնակարգ դաստիարակութեան այն դարաւոր հիմն, որ միջին դարու վանական դաստիարակութենէն առնուած է, ուր լատիներէն կ'աւանդուէր քիչ մը յունարէնով։ Իսկ արդի ժամանակիս մէջ պէտք է գերմաներէն շարադրութիւնը կազմէ կեդրոնն, որոյ շուրջ դառնայ ուրիշ ամեն բան։ Երբ վերջին քննութեան մէջ երիտասարդը գերմաներէն շարադրութիւն մ'ընէ անթերի՝ կարելի է իր իմացական մշակութեան աստիճանն իմանալ, և դատել թէ բան մը կ'արժէ՞ թէ ոչ։ Կ'առարկուի թէ լատիներէն շարադրութիւնն ևս յոյժ կարեւոր է։ Ես ևս ժամանակաւ լատիներէն սորված եմ։ Լատիներէն շարադրութիւն մը ի՞նչպէս կը պատրաստեն.—Շատ անգամ տեսած եմ որ երիտասարդ մը «[illegible]» վկայութիւն կ'առնէր գերմաներէն շարադրութեան համար և «[illegible]»՝ լատիներէն շարադրութեան համար։ Բայց այս երիտասարդ խնդակցութեան տեղ պատժոյ արժանի էր. զի ակներեւ էր թէ առանց արտաքին օգնութեան չէր կատարած իր լատիներէն շարադրութիւնը։ Մեր ամենուս գրած լատիներէն շարադրութիւններէն մէջ 12էն հազիւ մին առանց արտաքին օգնութեան յօրինուած էր։ Ահա ի՛նչպէս լատիներէն կը սորվին գիմնազիոններու մէջ։ Գերմաներէն շարադրութեան մէջ ամենքս ալ տկար էինք և տկար նիշ կ'առնէինք։ Այս մասամբ աւասիկ կ'ըսեմ «Անկցի՛ լատիներէն շարադրութիւն»։ Արգելք է մեր յառաջդիմութեան. արգելք է գերմաներէնն հիմովին սորվելու։

«Կը փափաքիմ նաեւ ազգային տարրն աւելի զարգացած տեսնել ի մեզ ի մասին պատմութեան, մեր երկրին աշխարհագրութեան և գիցաբանութեան։ Մեր ազգէն և մեր երկրէն սկսինք։ Ամենէն յառաջ մեր տունը ճանչնենք։ Մեր տան սենեակներն ու սրահներն և ամեն ծակ ու ծուկերն աղէկ մը սորվելէն ետքը կարգը կուգայ դուրս ելնելու, հանրային թանգարանն երթալու, և անոր պարունակութիւնը քննելու։ Ամեն բանէ յառաջ պէտք է մեր հայրենեաց պատմութիւնը գիտնանք։

«Երբ ես միջնակարգ կրթարան կը յաճախէի, մեր Մեծ Կայսրընտիրը մեզ կ'երեւէր միգամած ստուերաց նման հեռաւոր և մթին բան մը։ Եօթնամեայ Պատերազմը գրեթէ դուրս կը մնար դպրոցական յայտագրէն, եւ պատմութիւնը կ'աւարտէր ի վերջ անցեալ դարուն, Ֆրանսական Յեղափոխութեան հետ։ Գերմանիոյ ազատման պատերազմունք որք ամեն գերման պատանւոյ եւ երիտասարդի համար ուսման կարեւորագոյն նիւթեր են՝ բնաւ չէին աւանդուէր. և Պ· Հինձփեթերի յոյժ շահեկան այլ բացառիկ դասախօսութեանց կը պարտիմ այս մասին դպրոցէն դուրս սորվածներս։ Բայց կարեւորագոյն կէտն ա՛յդ իսկ է։ Ինչո՞ւ համար մեր երիտասարդք սխալ գաղափարներու կ'առաջնորդուին. ինչո՞ւ համար բարենորոգման այնքան շփոթ ծրագիրներ կը յօրինուին. ինչո՞ւ համար մեր վարչութիւն այնքան կը քննադատուի, և օտարէն վկայութիւնք և օրինակք կը բերուին։ — Որովհետեւ մեր երիտասարդք չգիտեն թէ մեր արդի կացութեան սկզբնապատճառք Ֆրանսական Յեղափոխութեան ժամանակէն կուգան։ Հաստատ համոզուած եմ որ եթէ այս հիմնական կէտերն որոշ յայտնենք մեր երիտասարդաց, արդի ժամանակիս խնդիրներն այլապէս պիտի դատեն։

«Գալով մեր երիտասարդաց զբաղումներուն, անհրաժեշտ է զեղչել տան մէջ աշխատութեան ժամերը։ Պ· Հինձփեթեր անշուշտ կը յիշէ թէ երբ ես Քասէլի կրթարանին մէջ էի, ծնողաց և ընտանեաց կողմէ բողոքոյ առաջին աղաղակը լսուեցաւ։ Այս դիտողութեանց վրայ, կառավարութիւնը քննութիւն մը բացաւ։ Հարկադրեցանք ամեն առաւօտ մեր տնօրէնին մատուցանել տոմսակ մը՝ ցոյց տալով թէ տան մէջ քանի՛ ժամեր աշխատելու պէտք ունեցած էինք՝ նախորդ օրը մեզ տրուած պարտաւորութիւնները կատարելու համար։ Ես տունն եօթն ժամ աշխատիլ կը հարկադրուէի, որպէս կրնայ վկայել Պ· Հինձփեթեր։ Ասոր վրայ աւելցուցէք վեց ժամ դաս, երկու ժամ ճաշ, և կրնաք հաշուել թէ հանգստեան քանի ժամ կը մնար։ Եթէ աւելի չունենայի ձի նստելու և քիչ մը ազատ շարժելու, արտաքին աշխարհի վրայ բան չպիտի գիտնայի։ Այդպիսի ճգանց պատանեկութիւն չի կըրնար դիմադրել ցվերջ։ Այս կացութեան հիմնական դարման մը պէտք է տանիլ։ Աղեղն աւելի պրկել կարելի չէ, ո՛չ իսկ կարելի է նոյն ձգտեալ վիճակին մէջ թողուլ զայն։

«Մեր միջնակարգ կրթարանք մարդկօրէն կարելի եղածէն աւելին ըրած են, և չափէն աւելի արտադրած են ուսեալ մարդիկ, որուն ո՛չ ազգը կրնայ տանիլ, ո՛չ իսկ այն մարդիկ։ Պիզմարք իշխանի խօսքն՝ «ուսումնաւարտից չքաւոր դաս» ստուգութիւն մ'է։ «Անօթութեան թեկնածուք» կոչուածներէն շատեր, մանաւանդ պաշտօնեայք խմբագիրք, Լիսէի անյաջող ընթացաւարտք են։ Այս վիճակ ամենուս համար ալ վտանգաւոր է։ Այս չափազանցութեան բերմամբ մեր հայրենիք կը նմանի պէտք եղածէն աւելի ոռոգեալ արտի մը որ այլ եւս ջուր չի կրնար վերցնել։ Ուստի, այլ եւս չպիտի վաւերացնեմ նոր Լիսէի կամ Գիմնազիոնի բացում, որոյ հարկը բաց որոշ չապացուցուի կանխաւ։ Պէտք եղածէն աւելի ունինք այս միջնակարգ կրթարաններէ։

«Առաջադրեալ խնդիրն ուրեմն սա է.—Ի՞նչպէս կարելի է գոհացնել դասական կրթութեան և իրական (réal) կրթութեան պահանջումները, միամեայ զինուորական կամաւորութեան պայմաններն ևս յարգելով։

«Ըստ իս, պէտք է ունենանք դասական գիմնազիոններ՝ դասական (գրական) կրթութեամբ. ուրիշ կարգ մը վարժարաններ ևս պէտք է ունենանք իրական, առեւտրական կամ մասնագիտական (professionel) կրթութեամբ. բայց այլ եւս իրական գիմնազիոն չունենանք։ Իրական գիմնազիոն բուսածը թերի դրութիւն մ'է. թերի կրթութիւն մը միայն կուտայ, որոյ յոռի ազդեցութիւնն զգալի կը լինի բովանդակ կենաց մէջ։»

Կայսեր բանախօսութեան ուշի ուշով մտիկ ըրին ներկայ ձեռնհաս եւ մասնագէտ ժողովականք, նկատելով այս խօսքեր իբրեւ գործնական իմաստութեան համարձակախօս արտայայտութիւն մը։

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Ի մօտոյ առեւտրական պայմանագիր մը պիտի կնքուի Չեռնակորայի և Սերպիոյ միջեւ։ Ուրիշ պայմանագիր մ'ալ կը պատրաստուի, ի Սեւ Լեռն բնակեալ Սերպերուն և ի Սերպիա բնակեալ Սեւ Լեռնցիներուն հպատակութեան խնդրոյն վրայ։ Կը յիշուի թէ տարիէ մ'ի վեր հազարաւոր Չեռնակորացիք Սերպիա գաղթած են, զորս ըստ ամենայն հանգամանաց սերպիական օրինաց հպատակեցնել Պելկրատի կառավարութեան համար մեծ պէտք մը դարձած է։

ՊԻԶՄԱՐՔ ԻՇԽԱՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Մի քանի օրէ ի վեր լուր կը պտըտի թէ Պիզմարք իշխան ծանր հիւանդ է։ Մինչեւ իսկ Պիզմարք իշխանուհին նախկին Վարչապետին վիճակն իմացուցեր է կայսեր։ Բժիշկները խորհուրդ տուեր են իշխանին՝ ձմեռն ի Նիս կամ ի Մէնթոնէ անցունել։ Կոմս Հէրպէրթ Պիզմարք որ Փարիզ գացած է՝ իր հօր հրամանաւ պիտի հարցունէ եղեր ֆրանսական կառավարութեան թէ արդեօք կարելի՞ է որ Գերմանիոյ նախորդ նախարարապետն անարգել բնակի Ֆրանսայի հարաւակողմը Միջերկրականի եզերաց վրայ յարմար տեղ մը։

Ի ՀՌՈՄ

Պ· Քրիսփիի հակառակորդ թերթեր դիտել կուտան թէ քաղաքային տագնապը տակաւին կը շարունակէ Հռոմայ մէջ։ Դատական յայտարարութիւններէն կ'իմացուի թէ դեկտ·ի առաջին կիսուն մէջ 37 ապարանքներ ի վաճառ պիտի դրուին՝ շինողներուն կամ կալուածատէրներուն սնանկութեան պատճառաւ։ Այս 37 ապարանքներ եօթն միլիոն ֆր·ի պիտի ծախուին։ Շինութեան գնէն շատ պակաս գումար մ'է այս։ Ապարանք մը որուն համար մէկ միլիոն ֆր· ծախք եր եղած՝ 400,000 ֆրանքի կը տրուի։

Ի ՊՈՀԵՄԻԱ

Աւստրեան կառավարութիւնն որոշեց Փրակայի Արուեստահանդէսն յետաձգել մինչեւ 1892։ Այս Արուեստահանդէս 1891ին տեղի պիտի ունենար. բայց Պոհեմիոյ Գերմանք յայտարարած լինելով թէ պիտի չմասնակցին՝ Չեխերուն հետ իրենց անվերջ խնդրոյն պատճառաւ, մինչեւ որ Չեխք չքուէարկեն գերմանական իրաւախոհութեան պայմանները, Վիեննայի կառավարութիւնը կը յուսայ թէ Արուեստահանդէսը տարի մը յետաձգելով հնար պիտի լինի համաձայնութիւն մը գոյացնել, որպէս զի Պոհեմիոյ երկոքին կարեւորագոյն տարերք՝ Չեխք և Գերմանք՝ հաւասարապէս ներկայացուին ճարտարարուեստից մրցման մէջ, որովք այնքան հարուստ և զօրաւոր է Պոհեմիա։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՄՈՆԱՔՕ

Նիսէ կը հեռագրուի առ Թայմզ, դեկտ· 6 թուով․

Հեռագրեր եկան հոս, ծանուցանող թէ Զարն որոշած է իր հպատակաց արգիլել Մոնաքոյի իշխանապետութեան երկիրը մտնել։ Այս հեռագրեր սաստիկ սրտայուզութիւն պատճառեցին։ Արգելքին շարժառիթը սա է թէ շատ մը հարուստ ռուս ընտանիքներ Մոնաքոյի միջազգային խաղարաններուն զոհ գացած են՝ կորուսանելով իրենց բովանդակ ինչքն ու ստացուածքն։ Անուրանալի իրողութիւն մ'է թէ ռուսահպատակներ կարեւոր մէկ մաս կը կազմեն Մոնթէ Քարլոյի Քազինօ կոչուած խաղարանին յաճախորդաց, և վերջին երկու-երեք ձմեռնային եղանակաց միջոցին դրամական մեծ աղէտք պատահեցան անոնց մէջ։

Վշտալի արկած մը որ չորեքշաբթի գիշեր պատահեցաւ՝ Զարին որոշման նշանակութիւնն եւս առաւել կը շեշտէ։ Ռուս պարոն մը, որ մէկ-երկու շաբաթէ հետէ Նիսի պանդոկի մը մէջ կը բնակէր իր կնոջ և զաւակաց հետ, սովոր էր ամեն օր Մոնթէ Քարլօ երթալ խաղալու։ Այն գիշեր խաղի սեղանին առջեւ նստած պահուն աթոռէն ինկաւ յանկարծ և գրեթէ անմիջապէս մեռաւ։ Կ'երեւի թէ լուծանութեան ենթակայ էր, բայց Ռուլէթի մէջ կարեւոր գումար մը կորուսանելէն ետեւ երբ նորէն անյաջողութիւն մը կը տեսնէ՝ այնպիսի սարսուռ մը կը զգայ որ իր հիւանդոտ կազմուած մահաբեր տագնապին կը մատնուի, և չազատիր այս անգամ։ Մարմինը դեռ չյանձնուեցաւ դժբախտ այրւոյն։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ

Վիլհէլմ կայսր, կրթական յանձնաժողովոյն մէջ իր բանախօսութենէն ետքը, գնաց զինուորական Ակադեմիան, դիտելու «պատերազմական խաղ» մը (Kriegspiel), ինչպէս յօրինած է Պրայթընի Տքթ· Կրիֆիթս Անգլիացին, որ Տքթ· Քոխի մէթոտն ունենալու համար այս միջոցիս ի Պերլին կը գտնուի։ Անգլիացի բժշկին ի Պերլին ներկայութիւնն իմանալով, երիտասարդ կայսրն, որ նոր բաներ, նոր գաղափարներ իմանալու հետամուտ է միշտ, խնդրեց Տքթ· Կրիֆիթսէ որ իր յօրինած և Փոլէմոս (պատերազմ) յորջորջած խաղէն ներկայացում մ'ընէ իր առջեւ։ Ներկայացումէն ա՛յնչափ գոհ մնաց որ սպայութեան պատրաստուող երիտասարդաց վարժարանին համար այս խաղի նիւթերէն երկու կարգ պատրաստել հրամայեց։

—Ազատական լրագիրք ոմանք, կայսեր խմբագրաց մասին ակնարկութեան վրայ խօսելով, կ'ըսեն թէ Ն· Կ· Վեհափառութեան սխալ տեղեկութիւն

—)(96)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹՇՆԱՄԻՆ

Այն ատեն, հաճոյքի արբեցութիւններէ և աշխարհային յաղթանակներէ վերջը, իր աղջկան ժպտող մօր մը շատ աւելի քաղցր ու մաքուր գինովութիւնն ունեցած էր։ Գարնանային ազուոր օրերն էին, արեւալից ազուոր օրերն որք իրենց պայծառ լուսով իր բոլոր ուրախութիւնները կը լուսաւորէին։

Աւա՜ղ, այս ամենքը պիտի անհետանային ինչպէս աշնան վերջին տերեւները զորս ընդ քարշ կ'ածէ մրրկայոյզ հովի մը յորձանքը։ Վատ թշնամի մը, իր կորըստեան հետամուտ սատանայ մը, հոն էր ու դարան կը լարէր նոյն աղջկան։ Ամպեր կ'երեւին հորիզոնին վրայ, կը բարձրանան, կը հաւաքուին, կը կուտակուին, և մթնցած երկնքին մէջ զարհուրելի որոտում մը կը պայթի։ Ամեն ինչ իր շուրջը կը ջախջախուի և այդ ահեղ դղրդման մէջ իր ուրախութիւններն, իր երջանկութիւնն, իր ապագան, ամեն ինչ կ'ընկըղմի···։ Անկման օրն է, օր բիւրի՛ցս անիծեալ։ Կինն իր ամուսինը կը խաբէ, կինը կը թերանայ իր բոլոր պարտականութեանց։

Զայս յիշած ատեն իրեն կը թուի թէ արիւնը երակներուն մէջ կը սառի, պաղ քրտինքի խոշոր կաթիլներ ճակտին վրայ կը շարուին. հառաչ մը կ'ելնէ իր ճնշուած կուրծքէն և կարծես ծանր բեռան մը տակ կը հակի, որովհետեւ կը զգայ թէ, ժամանակն անցած ըլլալով հանդերձ, իր ամօթը չէ սրբուած։

Յանկարծ գլուխը վեր առաւ, և իր բոցավառ աչքերէն երկու փայլակներ արձակուեցան։

—Թշուառակա՛ն, վա՜տ, մռմռեց։

Գեղեցիկ օրերն անցած էին, ա՜լ յոյս չկայ. մթին խաւարին մէջ թաղուած էր, յուսահատութեան մատնուած. ա՜լ ոչինչ էր ինք։

Կը յիշէր Լասէլի ապարանքէն գիշեր ատեն գաղտնի մեկնիլը, գողի մը պէս, իր ամուսինէն փախչելով, մահացու կերպով նախատուած, և հետ տանելով իր աղջիկն ուրկից չէր կրցած բաժնուիլ, երթալ իր հրապուրիչը գտնելու։

Ի Մէնթօն կը գտնուէր, կառավանի սպիտակ վիլլային մէջ, կիտրոնենեաց և նարնջենեաց մէջտեղը, դիմացը Միջերկրականին կապոյտ ալիքները. կուլար իր փոքրիկ Լիւսիին քովը, ամեն վայրկեան կը համբուրէր զայն, կը ջանար այսպէսով տարտամ յոյսի մը փաթթուիլ։ Իր երազներն, իր բաղձանքներն, իր ծրագիրներն, այս ամենքը պատրանք են և յիմարութիւն։ Հեռու իր ամուսնէն, կարծելով թէ մարդ չգիտեր իր տեղը, կը մտածէր թէ ալ ոչ ոք պիտի տեսնէ զինքը։ Աւա՜ղ, այս ալ չմեղմացներ իր ցաւերուն դառնութիւնը, կը չխաղաղեցնէր իր անսահման վիշտը։

Քանի մը օր անցած է։ Մարդ մը կը մտնէ վիլլային մէջ. ինքն է, Լասէլի կոմսը. կուգայ անշուշտ ահեղ համար մը պահանջելու իրմէ։

Պիտի սպաննէ զինքն. ամուսինն իրաւունք ունի իր յանցաւոր կինն սպաննելու։ Է՛հ, ո՛չ, հազիւ թէ կոմսն իրեն խօսք մը կ'ուղղէ. կը շատանայ խորին արհամարհանօք լի նայուածք մը նետելով իր վրայ. իր բարկութիւնն իսկ արժանի չի գտներ զինքը։ Ինչո՞ւ համար եկած է. ի՞նչ կ'ուզէ։ Ուզա՞ծը։ Իր աղջիկն է։

Լիւսի պառկած է. կոմսն անոր քնացած սենեակը կը վազէ. կ'առնէ կը տանի զայն. իր առջեւէն անցած ատեն մահուան վճռի մը պէս շանթահարիչ սա խօսքերը կ'ըսէ իրեն. «Ա՛լ պիտի չտեսնէք զայն» և կ'աներեւութանայ։

Կը նուաղի, գետին կ'իյնայ ինք, զգայազիրկ, կիսամեռ։

Երբ վերջը կը սթափի, շուարած չորս կողմը կը նայի. կոմսը մեկնած է, աղջիկը հետը տանելով։ Մարդ մը կայ հոն, իր մօտ, Սանզաքի դերակոմսն է, այն մարդն որ զինքն աղարտած, իր կորստեան պատճառ եղած է···։ Թշուառականը չծածկէր այն գոհունակութիւնը զոր կը զգայ այդ եղածներուն համար. բարկութեամբ կը վանէ զայն և նա լրբօրէն կը խոստովանի թէ կ'ատէ Լասէլի կոմսը, թէ ինքն իր զոհն է, և թէ կոմսին մահացու հարուած մը տալու համար՝ զինքը գործիք ըրած է իր վրէժխնդրութեան։ Այս ահռելի յայտնութիւնն ի լրումն կը հասցնէ իր ամօթը։

Սոսկալի՜ յիշատակներ։ Մոռնալով այն արցունքները զորս անկից ի վեր թափած է, կը թուի իրեն թէ տակաւին այդ օրուան մէջ է, որ ամենէն ցաւագին օրերէն մին եղած է իր կենաց։ Նոյն զգայութիւնը կ'ունենայ. մարմինը կը սարսռայ. սիրտը կ'արիւնի, կարծես թէ ճմլուած է բեռան մը տակ։

Այս միջոցին, Օռօռի մէկ շարժումը զինքն յանկարծ իր երազէն արթնցուց։

Առանց գիտնալու թէ ինչու համար, անկողնոյն փարագոյրին մէջ պահուըտեցաւ. Օռօռ արթնցա՞ծ էր արդեօք։ Զգուշութեամբ գլուխը երկնցուց։ Ոչ, Օռօռ կը քնանար։ Նորէն սկսաւ զմայլմամբ դիտել այն սիրեցեալ ճակին քաղցր ու թարմ դէմքը, յետոյ նորէն իր յիշատակներուն մէջ թաղուեցաւ։

Մէնթօնի վիլլայէն կը փախչէր ինչպէս խոյս տուած էր Լասէլի ապարանքէն, և կը գտնուէր անծանօթին դիմացը, առանձին, լքեալ, գրեթէ առանց ստակի եւ առանց ապրելու հարկաւոր միջոցներու, իր վշտերով, իր կսկիծներով, իր խղճի խայթերով, իր զղջումով։ Կը տեսնէր զինքն յԻտալիա, ի Վէնետիկ և ի Ժէն, ի զուր փնտռելով կոմսն ու Լիւսին, յետոյ ի Փարիզ՝ Բոռվիլլէ նոտարին տունն ուր կը մերժէր գոռոզութեամբ այն հարստութիւնը զոր Լասէլի կոմսը կ'ընծայէր իրեն։

Սակայն, քանի որ ապրիլ կուզէր, պէտք էր աշխատիլ և իր ամենօրեայ հացը ճարել։ Այլ եւս չկարենալով իր ամուսնոյն անունը կրել, ուզած մէկ անունը առած էր, և տիկին Տիւռան կոչուելով ու ինքզինքը այրի կին մը կարծել տալով էր որ իբրեւ երկրորդական ուսուցչուհի աղջկանց գիշերօթիկ վարժարան մը մտած էր։

Կը յիշէր բոլոր այն խստութիւնները, ամբարտաւանութիւնները, նախատինքները, թշնամանքները զորս իր վրայ թափած էր իմաստակ, կեղծաւոր, դաժան, չար ու միշտ ցասկոտ գլխաւոր ուսուցչուհի մը։ Միւս երկրորդական ուսուցչուհիները կը նախանձէին իր ազնուական երեւոյթին ու գեղեցկութեանը վրայ և կը յիշէր բոլոր այն անգթութիւնները, ծաղրերը կոշտ խօսքերը, անարգանքները, նախատինքները զորս կը լսէր [illegible], խեղճ զոհ այլոց չարութեան, առանց տրտնջալու, արցունքները կլլելով։

Կ'ուզէր ապրիլ, և իր կեանքն այն ատեն ճշմարիտ մարտիրոսութիւն մըն էր։ Այդ ամենը համբերութեամբ կը տանէր առանց գանգատելու, որովհետեւ կ'ըզգար թէ դատապարտուած էր ինք։ Քաւութիւն էր այդ։ Բայց օր մը դուրս ելած այդ դժոխքէն Լէտի Փօրսթէրին տունը իբր դաստիարակուհի մտնելու համար, հոն քիչ մը հանգիստ գտաւ. միշտ կը սառապէր, բայց նուազ դառնօրէն. կըրցաւ ինքզինքը ժողվել. բաղդատաբար աւելի երջանիկ էր։ Գերագոյն դատաւորին, Աստուծոյ բարկութիւնը արդեօք կը սկսէ՞ր իջնել։

—Օ՜հ, այո, կ'ըսէր ինքնիրեն, Աստուած կ'սկսէր իմ վրաս գթալ, ինքն է որ առաջնորդեց զիս Պ· Վան Օսէնի տունը Լէտի Փօրսթէրին քովէն ելած ատեն. ինքն է որ Պ· Վան Օսէնին թելադրեց զիս հոս մտցնելու գաղափարը, որով, այնչափ տարի սպասելէ վերջը, գտայ իմ աղջիկս։

Այսպէս՝ արագաբար, կարծես Բանօռամի կտաւի մը վրայ, իր ամբողջ կեանքն անցած էր իր մտքէն և իր աչքին առջեւէն։

Այս պատկերին հեռաւոր մութ մէկ կէտին վրայ, դէմք մը կ'երեւէր։ Սանզաքի դերակոմսն էր, Լասէլի կոմսին, իրեն և իր աղջկան թշնամին։ Շատ տարիներէ ի վեր դերակոմսը զինքը կը փնտռէր և ամեն տեղ փնտռել կուտար. գիտեր ատիկա. Բայց ինչո՞ւ կը փնտռէր զինքը։ Կը յուսար նորէն իր որսը ձեռք անցունել։ Ի՛նչ նպատակով։ Իր վրէժը կատարելապէս լուծուած չէ՞ր։

Տիկին Տիւռան անուան տակ տխրութեամբ ծածկուած էր։ Սրտէն միշտ առանձնութեան մէջ ապրած էր, միայնութեան ժամերն ամեն բանէ նախամեծար համարելով։ Երբ դուրս կ'ելնէր, որովհետեւ ստիպուած էր ելնելու, մեծ զգուշութիւններ կ'ընէր. միշտ իր դէմքին վրայ թանձր քօղ մը իջած էր։

(Շարունակելի)

հաղորդուած պէտք է լինի գերման խմբագրաց նիւթական վիճակին վրայ, որովհետեւ ամեն գերման խմբագիրք նոյն վիճակին մէջ չեն, «անօթութեան թեկնածու» չեն, և այս այնքան ստոյգ է որ կառավարական պաշտօնեայք ոմանք չեն վարանիր լրագրական ասպարէզն ընդգրկել Գերմանիոյ մէջ, իբրեւ պատուաւոր միջոց ապրուստի։

ՏՔԹ. ՔՈԽԻ ԴԷՊԸ

Մեքլեմպուրկի մեծ-դուքսը կ'ուզէ Քոխեան դեղով դարմանուիլ։ Իւր անձնական բժիշկը Պերլին ղրկեց, Տքթ. Քոխի հետ խորհրդակցելու։ Մեծ-դուքսը, լսելով թէ պատուաստելոց ոմանք մեռած են, կ'ուզէ որ Տքթ. Քոխ երաշխաւորէ թէ անվնաս աղետալի հետեւանք չպիտի ունենայ իրեն նկատմամբ։ Տքթ. Քոխ այնպիսի երաշխաւորութիւն չի տար. բայց յիշեալ բժիշկին յանձնարարեց անձամբ քննել ամեն բան, ներկայ գտնուիլ պատուաստուած խոցը մեռած անձերու դիազննութեան, քննել խմանալ դեղին ազդեցութիւնն և հակազդեցութիւնն, և եթէ մեծ-դուքսը պատուաստելու կարելութիւն տեսնէ, ինք Տքթ. Քոխ կը յօժարի պէտք եղած դեղը տալ։ Բայց ընդհանուր կարծիքն այն է թէ Մեքլեմպուրկի մեծ-դքսին հիւծախտն այնքան յառաջ գացած է որ պատուաստն օգուտ չունի իրեն։ Հիմակ ի Քան կը գտնուի, երկար ժամանակէ հետէ տառապելով թոքախտէ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բ. ԴՈՒՌՆ ԵՒ ՀԱՅ ԱԶԳԸ

Լ. Հէրալտ իւր երեկի թուով հետեւեալ ուշագրաւ խմբագրականն հրատարակած է.

«Լուսաւորչական Հայոց Պատրիարքին այնքան տրամադրութիւն կը ցուցնէ կառավարութեան հետ համաձայնելու, որ բանաւորապէս կրնանք յուսալ թէ ամեն դժուարութիւնք պիտի անհետին։ Այս մասին որոշ խօսելու կը վարանինք՝ ինչ ինչ դժնդակ պատահարներու պատճառաւ, որք սասեր ածին Բ. Դրան իւր հայ հպատակաց հետ յարաբերութեանց վրայ։ Բայց կրնանք յայտնել մեր սա հաստատ համոզում թէ Հայք՝ ամբողջութեամբ առեալ՝ ընկերային սանդուխին վերէն վար՝ անհաւատարմութեան զգացում բնաւ չեն տածեր վեհապետական իշխանութեան դէմ։ Հայք խելացի, աշխատասէր ժողովուրդ մ'են, Տէրութեան ազգաբնակութեանց մէջ արժէքաւոր տարր մը կը կազմեն։ Այս ցեղ կ'արտադրէ ո՛չ միայն տաղուն աշխատաւորներ այլ և բարձր ձիրքերով օժտեալ մարդիկ՝ ամեն պատուաւոր ասպարէզներու ընդունակ, վաճառականներ, սեղանաւորներ, հանրային պաշտօնատարներ, գիտուն մարդիկ, խանութպաններ, գրագիրներ, սպասաւորներ, եւ այլն։ Ցոյժ երկարամեայ փորձառութեան մը շնորհիւ, համոզուած ենք թէ ընկերային ամեն դասակարգութեան մէջ Հայոց գլխաւոր յատկանիշն է բարեկարգ և խաղաղ կենցաղավարութիւն մը։ Այսու փորձառութեամբ, չենք կրնար հաւատալ թէ կառավարութեան տեսակէտովս հայ ժողովուրդը Տէրութեան բնակչաց օգտակար և վստահելի մէկ տարրը չլինի։ Եթէ մեր այս դատողութիւն ճիշդ է, և կը հաւատանք թէ ճիշդ է, կը կարծենք թէ այս ժողովրդեան մէջ հաւատարմութեան զգացումը վառ պահելու լաւագոյն միջոցն է վստահութիւն ցուցնել անոր։ Գիտենք թէ անհատի մը համար ո՛րչափ վհատեցուցիչ բան է կասկածի առարկայ լինել և այս կասկածի ներքեւ ուղղամտութեամբ գործել ո՛րչափ դժուար է։ Նոյն բան ստոյգ է նաև հասարակութեան մը համար։ Եւ ըստ որում եռանդեամբ կը բաղձանք որ Տէրութիւնը ներքնապէս խաղաղ և հանդարտ գոյութիւն մը վայելէ, և վստահութիւն տիրէ ամեն կողմ և վեհ. Սուլթանին հպատակ ամեն ժողովրդոց մէջ, այս մասին մեր տածած յոյսը չենք վարանիր արտայայտել։»

Ամեն. Խրիմեան Սրբազան մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ է։

Ստամպուլ յունական Նէօ Լէքսիքօն լրագրոյն հրատարակած մէկ տեղեկութեան հետեւելով՝ կը ծանուցանէ թէ Հայոց Պատրիարքարանի առանձնաշնորհմանց խնդիրը կրնայ այժմէն կարգադրուած նկատուիլ։ Նոյն թերթը վերապահութեամբ կը յարէ թէ Ամեն. Տ. Խորէն Ս. Պատրիարք Հայրն երեկ կամ առջի օրը կայս. պալատ պիտի երթար, իւր յարգանքը մատուցանելու համար առ Օգոստ. Վեհապետն և հաւաստիք տալու թէ կը վերստանձնէ իւր պատրիարքական պաշտօնը։

Ըստ մեր տեղեկութեանց, Ն. Ա. Ամենապատուութիւն դեռ մինչեւ այս առաւօտ կայս. պալատ չէր գացած։

Տնտեսական Խորհուրդն երէկ իւր շաբաթական նիստը կազմեց ի Պատրիարքարան ատենապետութեամբ Մեծ. Միհրան էֆէնտի Սեթեանի։

Խորհուրդը նկատելով որ Պալատու թաղական խորհուրդն իւր հաշուետուութեան խնդրոյն նկատմամբ բողոքախառն հրատարակութիւն մ'ըրած էր, հրաւիրած էր նոյն խորհրդոյ դիւանն, որ անձամբ ներկայանալով ինչ ինչ բացատրութիւններ տուաւ, որով նոյն հրատարակութիւնը ոչ թէ մանաւոր դիտման, այլ թիւրիմացութեան արդիւնք եղած ըլլալն հաստատուեցաւ։ Թաղական խորհրդոյ դիւանը միաձայն խոստացաւ կարելի եղածին չափ կարճ միջոցի մէջ մատուցանել իւր հաշիւը։

Նկատողութեան առաւ Փունջ լրագրոյ 2230 թիւ թերթին մէջ «Կտակները ճշդիւ գործադրել» վերնագրոյն տակ հրատարակեալ խմբագրական յօդուածը և գիտեց թէ նոյն լրագրոյ քաղած տեղեկութիւն բոլորովին անհիմն է, զի կտակաց նուիրականութեան դէմ որ և է տնօրինութիւն եղած չէ և յանձնարարեց իւր դիւանապետին՝ զայս ծանուցանել յիշեալ լրագրոյ։

Հրահանգ տուաւ Անցագրատան տեսչութեան՝ ազգային հաստատութեանց սեպհական և զանազանաց վըրայ գտնուած կալուածոց ցուցակը պարունակող տումարէն ինչպէս Պատրիարքարանի դիւանատան մէջ նոյնպէս և մէկ օրինակ ևս ունենալ Անցագրատան մէջ, որպէս զի առանց կեդրոնի գիտութեան որ եւ է Ազգային կալուածոց վաճառումը տեղի չունենայ։

Վաւերացուց Պէշիկթաշի եկեղեցւոյ մատակարարութեան ցիրէ 89 դեկտեմբերի հաշիւներն և առանձինն զբաղեցաւ նաեւ այլ եւ այլ խնդիրներով։

Կ'իմանանք թէ ազգային ծանօթ ուսուցիչներէն Մ. Աւքանազ էֆէնտի Մուշէ Մանեանի արտօնատիրոջ հետ եղած կարգադրութեան մը համաձայն՝ իւր տնօրէնութեան տակ պիտի հրատարակէ զայն մինչեւ որ իւր Ուսուցչի հանդիսի արտօնագիրն ստանայ։ Մուշէ Մանեանն անունը առանց ջնջուելու, պիտի գրուի նաեւ թերթին ճակատին վրայ «Հանդէս կրթութեան և դաստիարակութեան»։ Սոյն հանդէս պիտի հրատարակուի 1891 Յունվարէն սկսեալ, իւրաքանչիւր ամսոյ 1ին, 10ին և 20ին, և պիտի պարունակէ նախնական և երկրորդական վարժարանաց մէջ աւանդելի ուսմանց ընթացներ։ Դեկտ. 15ին յայտարարութեամբ մը պիտի ծանուցուի Հանդիսին ուղղութիւնը և աշխատակցաց անունքը։ Աւքանազ էֆ. իրեն աշխատակից պիտի ունենայ ամէն ճիւղերու համար հմուտ և փորձ ուսուցիչներ։

Յաջողութիւն կը մաղթենք յարգելի ուսուցչին այս կրթասիրական օգտակար ձեռնարկին։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ
ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Արշիպեղագոսի կղզեաց նահանգին մէջ գտնուած Քալիմնոզի նախնական դատարանին նախագահ անուանեցաւ Մէհմէտ էֆէնտի, նախագահ նախնական դատարանին Քարբոթի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան տըրուեցաւ Հալէպի նահանգին Տէֆթէրը Խագանիի պաշտօնեայ Աթաուլլահ էֆէնտիի և Ադրիանուպոլսոյ Րէժիի տնօրէն Տիմիթրի Տիմիթրաքոբուլօ էֆէնտիի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Հէրէքէի կայս. գործարանի վարժարանին ուսուցիչ Րիզա էֆէնտիի և Շիրքէթի Խայրիյէի 28 թիւ շոգենաւին նաւապետ Պ. Անթուան Մազարովիչի։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Ոստիկանութեան նախարար Նազըմ պէյ եւ Ներքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Րեշիտ պէյ երեկ կայս. պալատ գնացին և ստացան վեհ. Սուլթանի հրամանները։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Նախարարաց Խորհրդոյ երեկի սովորական նստին մէջ խորհրդակցութիւնք կատարուեցան Պ. Նակէլմաքէրսի կողմէ շինուելիք Մուտանիա-Պրուսա-Պանտրմա-Գոնեալի երկաթուղեաց գծերուն վրայ։

—Ելմտական նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա երեկ չկրցաւ ներկայ գըտնուիլ Նախարարաց Խորհրդոյ նստին։

—Ոստիկանութեան նախարար Նազըմ պէյ երեկ իրիկուն ժամ 9½ին Բ. Դուռն հրաւիրուելով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Ֆրանսական կառավարութիւնը [illegible] պատուանշանին երկրորդ աստիճանը նուիրած է Միջերկրականի նեղուցին փոխ-հրամանատար Հագգը փաշայի։ Տարտանէլի ֆրանսական հիւպատոս Պ. Կապանել հանդիսաւոր կերպիւ յանձնած է այդ պատուանշանը Հագգը փաշայի։

ՀԱՅ ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱԼՔ

Սապահ կ'իմանայ թէ Սկիւտարի մէջ լեզուի ուսուցիչ Թուրճեան անուն անձին ու իւր ընկերոց իրաւանց պաշտպանութեանը համար փոխանորդ կարգուած է փաստաբան Թընկըր Սիմոն էֆէնտի։

* *

Կայս. կառավարութեան դէմ վընասակար խօսքեր ըրած ըլլալու համար ձերբակալեալ Առաքել անուն անձին նախնական քննութիւնները պարունակող գրութիւնք ի մօտոյ պիտի յանձնուին Դատական ճիւղին և Առաքելի փոխանորդ պիտի կարգուի փաստաբան Իզզէթ էֆէնտի։

* *

ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՄԱՆ

Վերաքննիչ ատենի ընդհանուր դատախազը ձերբակալման հետեւեալ հրամանագիրն հրատարակած է այս առաւօտ թուրք լրագրաց մէջ.

Բաղէշցի սպասաւոր Նազարէթ 40 տարեկան, միջահասակ, թխադէմ, սև պեխերով, սև աչքերով, յօնքերով ու մազերով, քթին վերի կողմն ի խոր իջած. և, Պէշիկթաշցի լրագրի ցրուիչ Լեւոն՝ 22 տարեկան, միջահասակ, խարտեաշ և կարմրադէմ։ Ասոնք, որք այժմ փախած են, իբրեւ անդամ ամբաստանուած են այն յեղափոխական մասնախմբին, որ օսմանեան երկիրներու մէկ մասն անջատելով Հայաստան անուն ինքնուրոյն վարչութիւն մը կազմակերպելու և այդ եղանակաւ չարութիւններն ու խնդիրը կառավարութեան իմաց տալողները սպաններու յեղափոխական նպատակաւ կազմուած է։

Ասոնց արարքը Պատժական Օրինաց 54րդ յօդուածի յաւելուածին համապատասխանելով, ըստ տրամադրութեան պատժական դատավարութեան Օրինաց Դ. գլխոյ Բ. մասին, իբրեւ ոճրագործ ամբաստանուած են Եղեռնադատ ատենին առջեւ դատուելու համար։

Ամբաստանիչ ատենը ձերբակալման ներկայ հրամանագիրը պատրաստած է ի գիտութիւն դատական ոստիկանական պաշտօնէից, որպէս զի վերոյիշեալ անձերն ուր որ տեսնեն ձերբակալեն և յանձնեն նոյն դատարանի բանտը։

ԱՌԵՒՏՐ. ԴԱՇՆԱԳԻՐՔ

Թուրքեւաւստրիական առեւտրական դաշնագրոյն կնքման համար բանակցութիւնք վերսկսան նախընթաց օր ի Բ. Դուռն, ընդ մէջ Վսեմ. Տատեան Յարութիւն փաշայի ու Պետրոս էֆէնտի Գույումճեանի և Պ. Շիեսլ-Բերտղոֆի ու Պ. Եանքօյի։ Օսմ. պատուիրակք այդ նստին մէջ իրենց աւստրիացի պաշտօնակցաց հաղորդեցին Նախարարաց Խորհրդոյ կողմէ իրենց տրուած հրահանգներն ի մասին դաշնագրոյ այն յօդուածոց որք վիճաբանութեան առարկայ եղած էին նախորդ նիստերու մէջ։

Վիէննայի լրագիր մը կը ծանուցանէ թէ ի մօտոյ օրինական ծրագիր մը պիտի մատուցուի աւստրիական և հունգարական խորհրդարանաց, առաջարկող որ Թուրքիոյ հետ կնքեալ առեւտրական դաշնագիրն, որուն պայմանաժամը լրացած է 1890 յուլիս 9ին, տարի մը եւս գործադրութեան մէջ մնայ։

* *

Օսմանեան և ռուսական պատուիրակք այսօր ի նիստ կը գումարին արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ, խորհրդակցելու համար առեւտրական նոր պայմանագրին և մաքսային նոր սակագնոյն վրայ, որոց մասին տակաւին կարելի չէ եղած համաձայնութիւն մը գոյացնել։

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բաղէշի նահանգին զինուորական հրամանատարը տեղեկագրած է Թըղթատարական և Հեռագրական վերատեսչութեան՝ հեռագրական մէկ մէկ կայրաններ հաստատել Մալազկերտ և Բուլ գաւառակաց մէջ։ Յիշեալ վերատեսչութիւնն, ի նկատի առնլով այդ տեղերու կարեւորութիւնն, որոշած է ի մօտոյ հաստատել հեռագրական այդ կայրանները։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հեռագրական տեղեկութեանց համաձայն, Նոյեմբեր 26ի երկուշաբթի օրուան ժամ 10էն մինչեւ հետեւեալ օրուան ժամ 10, Հալէպի մէջ հիւանդութեան դէպք չէ պատահած։ Նոյն թուականին Ուրֆայի մէջ հնտախտէ 1 մահ պատահած է, Պիլանի մէջ 1, Այնթապի մէջ երկու օրուան միջոցին՝ 7 և Քիլիսի մէջ՝ 12։ Նոյեմբեր 25ին Համայի մէջ 1 հոգի հնտախտէ բռնուած և առաջուան բռնուածներէն 4 մահեր պատահած է։

Նոյեմբեր 26ին Առանայի մէջ 11 հոգի հնտախտէ բռնուելով, ասոնցմէ 3ը մեռած են։ Նոյն թուականին Սէհիւն գաւառակի Շեմսիյէ գիւղին մէջ որ և է դէպք չէ պատահած եւ առաջուընէ նոյն հիւանդութեամբ բռնուած 6 հոգի ապաքինած են։

Սուրիական Տրիպոլսոյ մէջ եւս Նոյեմբեր 26ին 2 հոգի մեռած են հնտախտ նմանող հիւանդութենէ մը և հետեւեալ օրն եւս դարձեալ 2 հոգի մեռած են նոյն հիւանդութենէն։

* *

Ֆերիգիւղի և Շիշլիի կողմերը ծաղկի հիւանդութիւն, իսկ Բերայի, Գասըմ Փաշայի, Նշան Թաշի, Գատըգիւղի և Սկիւտարի մէջ ալ կարմրախտ երեւան ելած է։ Թաղապետութեան կողմէ մինչեւ հիմայ 1560 անձինք ձրիաբար պատուաստուած են։

* *

Առողջապահական Վարչութիւնը երեկի թուով հետեւեալ շրջաբերական-հեռագիրն ուղղած է քարանթինայի կայարանաց։

Սպանիայէն եկող նաւուց համար հաստատեալ քարանթինան հինգ օրուան իջուցուած է, նոյեմբ. 27էն սկսեալ։

Ընդհ. Տնէչ.
ՏՐ. ՔՕԶՕՆԻ

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀՆԵՐԸ

Այս գիշեր ժամ 6ին Գասըմփաշայի նաւամատոյցին մօտ գտնուած ատաղձավաճառի խանութէն հրդեհ ծագելով, թէ՛ այդ խանութն և թէ չուրջը գտնուած փայտաշէն երեք խանութներ այրեցան։ Շէնքը՝ կայս. աւագթիկնապահ Ֆուատ փաշայի սեպհականութիւնն էր եւ կեսարացի Տիրան ու ընկերը Յակոբ վարձու բռնած էին զայն։ Ատաղձավաճառի խանութն ապահովագրեալ էր։

* *

Նոյնպէս այս գիշեր ժամ 8ին մօտ ի Գատըքէօյ Եէլ Տէյիրմէնի Ազիզիյէ փողոցէն հրդեհ ծագելով քառասուն և ինը տուն ու մէկ խանութ այրեցան։ Այրած տուներու մէկ մասը կը գըտնուէին Ազիզիյէ փողոցին մէկ կողմը, որ ժամանակաւ այգի մըն էր և յետոյ թաղի վերածուելով տուներ շինուած էին։ Հրդեհը սկսած տան մէջ պանդուխտներ կը բնակէին։

ՅՈՅՆ ԲԱՐԵՐԱՐՔ

Մարսիլիաբնակ յոյն երեւելիներէն Պ. Ստեֆանօ Զաֆիրօբուլօ 6000 օսմ. ոսկի նուիրած է Բերայի և Ղալաթիոյ յոյն աղջկանց վարժարանաց վերաշինութեան համար։ Պ. Նիքօլա Զարիֆի և Պ. Բ. Ստեֆանովից եւս 1000 ական ոսկի նուիրած են մի և նոյն նըպատակաւ։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼԸ

Թարիք կը ծանուցանէ թէ Ներքին գործոց Նախարարութիւնը պաշտօնապէս հրաման տուած է որ Քաղաքապետութեան հաշուակալ Րեշատ էֆէնտի հրաժարեցուցուի։

ԱՍԻԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Կ. Պոլսէն մինչեւ Պաղտատ երկաթուղի մը շինելու համար Ֆէրիդ Նէճիպ փաշայի կողմէ այս անգամ նոր պայմանագիր մը ու յանձնառութեան տետր մը պատրաստուելով յանձնուած են Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան։ Այս գրութիւնք նոյն նախարարութեան մասնագիտաց ճիւղին կողմէ քննուելէ յետոյ, արդիւնքը հաղորդուած է նախարարութեան։

—Այտընի երկաթուղեաց տնօրէն Պ. Բիւրգէր խնդրագիր մը մատուցանելով Մեծ-Եպարքոսին, վերոյիշեալ երկաթուղւոյն Տիրէէ մինչեւ Գոնիայ երկարման արտօնութիւն խնդրած է։ Ն. Բարձրութիւն՝ այս մասին որոշում մը տալէ առաջ՝ ներկայացեալ ծրագիրը պիտի քննէ Պ. Նակէլմաքէրսի և Պ. Ուոթէրֆիլտի նախապէս ներկայացուցած ծրագրաց հետ։

—Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան կողմէ կարգեալ յանձնաժողով մը յառաջիկայ երկուշաբթի կը մեկնի Մայրաքաղաքէս ի Նիկոմիդիա, Ատաբազարէն մինչեւ Լէֆքէ շինուած երկաթուղւոյ գծին սահմանումը կատարելու համար։ Այդ մասին բացման համար հանդիսական արարողութիւն չպիտի կատարուի։

Եղեռնադատ ատեանն երեկ տասնհինգ տարուան չղթայակապ աշխատութեան դատապարտեց 19 տարեկան Հիւսնի անուն տասնապետ մը, որ Սարաճխանէի սպասաւորներէն Մուսթաֆան սպաննած էր։ Մուսթաֆայ՝ Հիւսնիի պատիւը բռնաբարել ուզեր է զէն ի ձեռին, սակայն Հիւսնի մերժելով այդ պատճառաւ սպաններ է զնա։

—Բերայի ոստիկանութեան պաշտօնեայք երեկ ձերբակալեցին այն մարդն, որ անցեալ օր ի Մոմխանէ սրճարանի մը մէջ իւր ընկերը խրուաթ Ռաֆայէլը սպաննած էր։ Ձերբակալեալն աւստրիական հպատակ խրուաթ մըն է Բէթրօ անուն։

—Դեր—գնդապետի աստիճան տրուած է Ոստիկանութեան Դրան բժիշկներէն հազարապետ Հիքմէթ պէյի։

—Նախընթաց շաբաթէն ի վեր Պէրութի ու շրջակայից մէջ անընդհատ անձրեւներ տեղացած են ի մեծ ուրախութիւն երկրագործ դասուն։ Սուրիոյ, Հալէպի և Լիբանանու մէջ եւս անձրեւներ տեղացած են։ Լիբանանու՝ Պէրութի կողմի բարձր տեղերուն վրայ եւս բաւական ձիւն տեղացած է։

—Լոնտոնի [illegible] անուն գիտական ընկերութիւնն իրեն պատուական անդամ ընտրած է Տր. Ջօքրօս փաշան։

—Թաղապետական այն երկրաչափք, որք պաշտօն ունէին քննութիւններ կատարել և յատակագիծ մը պատրաստել Գասըմ Փաշայի ձորը գոցելու և այդ ձորին մէջէն հոսող աղտեղութիւնները Պարութխանէի ձորին միջոցաւ ծովը հոսեցնելու, Գասըմ Փաշայի ձորին յատակագիծը շինած և քարտէսի մեծ մասն եւս պատրաստած են։ Գասըմ Փաշայի ձորը լեցուելով մեծ պողոտայի մը պիտի վերածուի։

—Այն ընկերութիւնն որ Վարտար գետէն ի Սէլանիկ ջուր պիտի բերէր, քննութիւններ կատարելով հաստատեր է թէ այդ ջուր առողջութեան կը վնասէ և ուրիշ ջուր ուրիշ աղբիւրէ մը բերելու համար ձեռնհաս իշխանութենէն արտօնութիւն խնդրել։ Հանրօգուտ շինութեանց ժողովն այս վերջին եղանակը ընդունելի դատելով ըստ այնմ հարկ եղած որոշումը տուած և հաղորդած է խնդրարկու Նէմլիզատէ Շիւքրի էֆէնտիի։ Ընկերութիւնը յանձն առած է այդ ջուրերու փոխադրութեան համար իւրաքանչիւր հարիւրալիտրէն 15 փարա առնուլ։

—Այս առաւօտ առաջին անգամ ըլլալով ձիւն սկսաւ տեղալ մայրաքաղաքիս մէջ։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ
ԲԵՐԱՅԻ

Այս գիշեր պիտի ներկայացուի
ԼԸ ՄՈՒՍՔԷԹԷՐ ՏԸ ԼԱ ՌԷՆ
LES MOUSQUETAIRES DE LA REINE
Օբէրա-գօմիք երեք արարուածով։

* *

Պ. Կէյլնս, Ֆրանսական Թատրոնի պարիթօնը, որոյ հիւանդութիւնը արդէն ծանուցեր էինք, պիտի չկրնայ պաշտօնը շարունակել. բժիշկները արգիլեր են իրեն երգել և խորհուրդ տուեր են որ երթայ ինքզինք դարմանել Ֆրանսայի հարաւային կողմերը։ Այս առթիւ մեծ ներկայացում մը պիտի տրուի յառաջիկայ կիրակէ երեկոյ ի նպաստ Պ. Կէյլնսի, որոյ երթը մեծ կորուստ է Պ. Սալայի Թատերական խմբին։

Տնօրէնութիւնը հեռագրաւ նոր պարիթօն մը խնդրած է Բարիզէն։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԻՏԱԼԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

ՀՌՈՄ, 10 դեկտ. — Իտալեան Սահմանադրութեան հաստատուելէն ի վեր ընտրեալ 17րդ Խորհրդարանին բացումն այսօր տեղի ունեցաւ։ Գահաճառը բերկրութեամբ և վստահութեամբ կ'ողջունէ նոր Ժողովն։ Իտալիա օտար Տէրութեանց առջեւ պէտք եղած յարգանքը կը վայելէ։ Իւր նիզակակցութեանց և բարեկամութեանց հաւատարիմ կը մնայ, և ամեն Տէրութեանց հետ յարաբերութիւններն բարւոքելու անկեղծ փափաք կը տածէ։ Գոհութեամբ կը տեսնէ միջազգային խաղաղութեան վտանգի փարատումն։ Յ'Ափրիկէ ուրիշ խնդիր չէ մնացած բայց եթէ զանազան երկիրներու և ազդեցութեանց շրջանակներու սահմանները գծել՝ բարեկամ կառավարութեանց հետ համաձայնութեամբ։ Իտալիոյ դիտաւորութեանց ուղղութիւնը բացորոշ է։ Իտալիա իւր զինուորական վերակազմութեան գործն ամբողջացուցած է. ուստի ինքն իւր վըրայ վստահ է։ Երեսփոխանութեան գըլխաւոր աշխատութիւնը պիտի լինի գործաւորաց բարեկեցութեան համար օրէնքներ շինել։ Ելեւմտից բարեկարգութեան միջոց պիտի գտնուի խնայութեան և տրոց վերակազմութեան մէջ, որով յուսալի է հաւասարակշռութիւն։ Թագաւորը միշտ ապահոված է իւր հարգ կրօնին իրաւունքները. բայց չպիտի ներէ որ յանուն այն կրօնի վնասեն իւր վեհապետական իշխանութեան՝ քաղաքական նպատակներով։ Ծափահարութեամբք ընդունուեցաւ այս գահաճառ, և արքայական գերդաստանը ջերմագին համակրանաց ցոյցերով ողջունեցաւ։

ՕՐԹՈՏՈՔՍ ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

ՊԵԼԿՐԱՏ, 10 դեկտ. — Կը ծանուցուի թէ Օրթոտոքս Պատրիարք Դիոնեսիոս Ե. Սրբազան նամակ մը ղրկած է Պելկրատի Միքայէլ Մետրապոլիտին, յայտարարելով թէ Բ. Դրան առաջարկութիւնք ընդունելի են։ Բայց և այնպէս, անհրաժեշտ է եկեղեցական ժողով մը գումարել՝ Օրթոտոքս Եկեղեցւոյ մէջ մուտ ինչ ինչ դըժուարութիւնները բառնալու համար։

ՅՈՎՀԱՆ ՕՐԹ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ, 10 դեկտ. — Արքիդուքս Յովհան Օրթ նաւապետին Սանթա Մարկարիտա առագաստանաւն յունիս 31ին վեց նաւերու հետ մէկտեղ տեսնուած է Մոնթէ Մեցէթա անուն համպուրկեան նաւուն կողմէ՝ Հորնի հրուանդանին հանդէպ. բուռն մրրիկի մը միջոցին, երբ 15 աստիճան ցուրտ կ'ըներ։

ՀՈՊԷ ՓԱՇԱ

ՊԵՐԼԻՆ, 10. — Օսմ. Ֆէրիգ զօրավար Հոպէ փաշա, որ ցարդ բրուսիական բանակին մէջ գեր գնդապետ էր, գնդապետ անուանեցաւ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 10. (Ա. Հ. Գ.)—Այսօր Երեսփ. Ժողովն ընդունեց 700 միլիոն Փր. 3 % տոկոսաբեր փոխառութեան ծրագիրը զոր Պ. Ռուվիէ ներկայած էր։ Այս փոխառութիւնն և ելմտացոյցն ստուար մեծամասնութեամբ քուէարկելով, Ժողովն իւր նիստեր դադրեցուց մինչեւ 18 դեկտ։

—Նախորդ տարիներու նման այս տարի եւս Երեսփ. Ժողովոյ միապետական աջակողմն ետ կեցաւ ելմտացոյցին քուէարկումէն։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՓՈՐԹՈՒԿԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ, 10.—Երեսփ. Ժողովոյ մէջ, արտաքին գործոց խորհրդական Սըր Ճէյմս Ֆերկիւսըն յայտարարեց թէ ի Հարաւային Ափրիկէ Փորթուկէզներու և Անգլիացիներու միջեւ տեղի ունեցած կռուոյն վրայ Փորթուկէզներու տեղեկագիրք Անգլիացիներն իբրեւ նախայարձակ կը ցուցնեն, բայց անգլ. կառավարութիւնը պատճառ չունի տարակուսի ներքեւ թողուլ այս մասին Բարեյուսոյ Հրուանդանի կառավարչէն առնուած տեղեկութիւնները։

ՍԵՐՊԻԱ

ՊԵԼԿՐԱՏ, 10. — Սքուփշինան ընդունեց Լոնտոնի Պ. Մարչալ դրամատիրոջ կողմէ խնդրուած արտօնութիւն՝ ի Նիշ խոզերինաց գործարանի մը հաստատման համար, որ տարին 100 000 խոզ պիտի մորթէ, միսը պիտի աղէ, ապխտէ և երշիկ պիտի շինէ, և արտածէ։

ԻՏԱԼԵԱՆ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔ

ՀՌՈՄ, 10. —Ումպէրթօ Թագաւոր ընդունեց արքայական գանձային նախարար Պ. Ճօլիթթիի հրաժարականն, և ելմտական նախարար Պ. Կրիմալտիի յանձնեց առժամանակեայ կերպիւ նաեւ գանձային նախարարի պաշտօնը։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 29 Նոյմ.

Օսմանեան [illegible]

[illegible] Սէրի		20 3
[illegible]		20 5
[illegible]		20 5
Թահվիլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ		79 3
» » ժամ 5ին		— —
[illegible]		
փոխառութիւն	Ա. Սէրի	42
»	Բ. »	23 1/8
»	Գ. »	20 5

ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹՔ

[illegible]		4 34
[illegible]		9 20
[illegible]		6 26
[illegible]		4 30
[illegible]		535
[illegible]		77 1/4
Բաժնեթուղթ Լավրիօմի		145

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 10
Անգլիական ոսկի	»	110
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	107
Իմփէրիալ	»	90 30
[illegible]	»	51 10
[illegible] թղթադրամ	»	7 86
[illegible] (ասպր)	»	107 30
[illegible]	»	102 20
Հինգնոց	»	102 10
Մեթալիք	»	99 20
Թասֆիյէ	»	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 10 Դեկտեմբեր, ժամ 3 վայր. 40 երեկոյ

[illegible] 3 %	95 75
» » 4 1/2 %	104 57 1/2
Օսմանեան [illegible] Սէրի Դ.	18 62 1/2
[illegible]	77 25
[illegible] բաժնեթուղթք	333 75
[illegible]	613 75
[illegible]	793 75
[illegible] 5 %	94 10
[illegible]	465
Բրիօրիթէ թիւրք (1890)	406 25
Եգիպտական միացեալ	486 25
Պանք տը Բարի	848 75
Օսմ. Մաքս. արժէթուղթ	466 25
Սուէզի ջրանցք	2407 50
Սպանիական արտաքին	75 7/16
Րիօ Թինթօ	602 50
Մէռիտիոնօ	687 50
Ձէք Լոնտոնի վրայ	25 32

Լոնտոն, 10 Դեկտ. ժամ 6 վայր. — երեկոյ

Անգլ. քօնսոլիտ			95 11/16
Օսմ.	»	Սէրի Դ.	18 3/16
»	»	» Ա.	42
»	»	» Բ.	23 1/8
»	»	» Գ.	18 5/16
փոխառութիւն 1877			101
Պանք Օթօման			14 3/8
Եգիպտական միացեալ (Եւնիֆիէ)			95 11/16
» առանձ. (փրիվիլեժ) 1890			92 1/4
Րիօ Թինթօ			23 11/16
[illegible]			101
Իտալական 5 %			91 1/2
Մեքսիքօ »			74
Ռուսական 1889			98
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ			25 32

Վիէննա, 10 Դեկտ. ժամ — վայր. —

Օսմանեան երկաթուղի	36 56
» Րէժիի բաժնեթուղթք	143 50
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	115 50

Պերլին, 10 Դեկտ. ժամ — վայր. —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 35
Ռուսաց թղթադրամ	234
Օսմանեան երկաթուղի	78 10
Օսմանեան քօնսոլիտէ Սէրի Դ.	18 20

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 10 Դեկտ. ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 72 1/2
Օսմանեան քօնսոլիտէ Դ.	18 62 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	77 25
Օսմ. Բէժի	333 75
Օսմ. Մաքս. արժէթուղթ	406 50
Բրիօրիթէ թիւրք	— —
Պանք Օթօման	615
Րիօ Թինթօ	603 75

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

(Թիֆլիզի լրագրերէն քաղուած)

Բերլինից գրում են թէ Պ. Անդրէաս Նալչարեանցը, որ յայտնի է Կովկասում իւր հնարած նաւթի գործիքով, այս օրերս Բազլում յաջող քննութիւն տալով արժանացաւ վարժապետութեան Magna cnm laude (մեծ գովեստով) աստիճանի, որը շատ հազուագիւտ է տարրագէտների (քիմիկոս) վերաբերութեամբ։ Այժմ յարգելի պարոնը զբաղուած է Շարլոտտընբուրգի (Բերլինի մօտ) բազմարուեստեան դպրոցում մի այլ գիւտով, որն եթէ յաջողուի, բոլորովին պիտի յեղաշրջէ նաւթային լուսավառութիւնը։

—Բժշկապետ Սամսոն Մայսուրեանց այս օրերս ուղեւորվելու է Թիֆլիսից Բերլին՝ Թոքախտի դէմ Կոխի նոր գտած դեղն ուսումնասիրելու նպատակով։ Ուրախալի է, որ և մեր բժիշկները յետ չեն մնում միւս երկրների բժիշկներից այդ գիւտի ուսումնասիրութեան գործում, որպէս զի մեզ էլ չը զրկեն այդ մեծ գիւտի բարերար ներգործութիւնից։

—Քութայիսից մի քանի բժիշկներ են գնում Բերլին, Կոխի գիւտն ուսումնասիրելու համար։ Այդ բժիշկներն ուղարկվում են Բերլին Քութայիսի հիւանդանոցի դիրեկտոր Պ. Տօպուրիայի առաջարկութեամբ և իշխան Նիկոլայ Մինգրելսկու ծախսով։

—Տեղական լրագիրները հաղորդում են, որ եկող 1891 Թիւից Թիֆլիսի մէջ դիտաւորութիւն կայ մոցնելու մի նոր քաղաքային հարկ, այն է բնակարաններից վերցվող հարկը, որը քաղաքին պիտի տայ մօտ 100.000 րուբլի տարեկան եկամուտ։ Եթէ իրագործվի այդ հարկը, դիտաւորութիւն կայ վերցնել բնակարանների վարձից 10%, սակայն տարեկան 300 րուբլուց պակաս բնակարանի վարձ տուողներ ազատ կը մնան վերոյիշեալ հարկից։

—Գալ տարի ամառը Պետերբուրգում լինելու է գիւղական վարժապետների եւ վարժուհիների ժողով։ Այդ ժողովի ժամանակ ներկայ եղող վարժապետները և վարժուհիները պէտք է տեսական եւ գործնական կերպով ծանօթանան այն միջոցների հետ, որոնցով կարելի է օգնել հիւանդներին, մինչեւ բժշկի գալը։

—Լրագիրները հաղորդում են, որ ծովային զօրանոցը Սեվաստոպօլում կատարելապէս այրվեց։ Քաղաքը և շրջականերն արդէն ձիւնով են ծածկվել։

—Այս օրերս Ֆրանսիական խոշոր դրամատէրերի մի ընկերութեան յանձնարարութեամբ, մի Ֆրանսիացի ինժեներ և մի բելգիացի գնացել են Հիւսիսային Կովկաս, Սլեպտովսկայա Ստանիցայից մինչեւ Դաղստան տարածուող նաւթային հողերը հիմնաւորապէս հետազօտելու համար։ Նոյն օտար երկրացիները հետազօտել են նոյնպէս Կուբանի շրջանում գտնուած նաւթային աղբիւրները, որոնք պատկանում են Կուբանի կազակների զօրքին։ Ֆրանսիական դրամատէրերն ուզում են շահագործել նաւթային յիշեալ երկու հողերը։ Պայմանաժամանակը 75 տարի է, որից յետոյ Ֆրանսիացիների ծախքով շինուելիք բոլոր շինութիւններն և յարմարութիւնները Թերէքի կազակների զօրքի և մասնաւոր հողատէրերի սեպհականութիւնը պէտք է դառնան։ Ֆրանսիական դրամատէրերի ընկերութիւնը, Ռուսսկիէ Վէդոմոստի-ի Վլադիկավկազի թղթակցի ասելով, այդ մասին արդէն խնդրամատոյց է եղել Ֆինանսների մինիստրութեանը, որի հաստատութեանն և առաջարկել են ակցիոներական կանոնադրութիւնը։

—Պագուէն գրում են թէ այժմ նաւթահորերը սկսել են առատ նաւթ արտահանել։ Ռուսիայի հետ ծովային հաղորդակցութիւնը դադարելու պատճառով հում նաւթի գինը զգալի կերպով իջել է. այժմ ծախւում է պուդը 4½ 5 կոպ։

—Մեզ հաղորդում են Բաթումից, որ գործերը այս քաղաքում շատ անմխիթար դրութեան մէջ են։ Ռուսաց փողի կուրսի բարձրանալու պատճառով նաւթը այլ ևս գրեթէ չէ արտահանվում Եւրոպա, այդ պատճառով փողի մեծ պակասութիւն է զգացվում Բաթումում, հետեւապէս և առեւտուրն էլ, առհասարակ գրեթէ կատարելապէս կանգ է առել։ Քաղաքը մի տեսակ թմրած դրութեան մէջ է գտնըվում։

ԾԱՂԿՈՑ ԹԷ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ

Այս մակագրով յօդուած մը երեւցաւ տեղական շաբաթաթերթի մը մէջ, որով յարգելի յօդուածագիրը փոքրիկ յառաջաբանէ մը յետոյ կ'ուզէր հաստատած լինիլ թէ Տաճկահայերը արդէն վաղուց ունեցած են և ունին Մանկապարտէզ կոչուած կրթական հաստատութիւնը Ծաղկոց անուան տակ եւ այլն։

Նախ քանի մը խօսք յառաջաբանին առթիւ։

Յարգելի յօդուածագիրը կը գրէ. «Պոլսոյ թաղօրէից մէջ Մանկոց պարտէզներու կամ Մանկապարտէզներու բացումն օրուան նորութիւններէն մին եղած է։ Ամէն թաղ կը ձգտի ունենալ իւր Մանկապարտէզն։ Գաւառք իսկ սկսած են հետեւող լինիլ Պոլսոյ այս մասին եւս։ Ահա Պրուսա, որ իւր Մանկապարտէզն ունեցաւ ի ձեռն Պ. Դաւիթ Բալանթարեանց։»

Առ այս կը պատասխանեմ թէ Պրուսան Մանկապարտէզ բանալու գործին մէջ ո՛չ թէ միայն հետեւող չէ եղած Պոլսոյ, այլ մինչեւ իսկ չէ ալ երեւակայած այդպիսի հաստատութիւն մը բանալ։ Այդ ըրած եմ ես իմ ինքնաբոյր նախաձեռնութեամբ և սեպհական միջոցներով, որպէս մասնաւոր հաստատութիւն մը։ Գալով իմ անձիս, եթէ առարկուի եթէ ո՛չ Պրուսան՝ գոնէ ե՛ս հետեւող եղած եմ յայնմ Պոլսոյ, ա՛յդ ևս սխալ է։ Ընդհակառակն ե՛ս եմ եղած, որ Պոլսոյ մէջ այսօր գոյութիւն ունեցող առաջին հայ Մանկապարտէզը բացուելէն երկու երեք տարի առաջ Արեւելք օրագրի 1886 տարւոյ 882, 884 և 890 թիւերուն մէջ հարուածելով Քինտէրկարտէնը (ծաղկոցը) քարոզած եմ Կ. Պոլսոյ մէջ Մանկապարտէզներ բանալու գաղափարը. ե՛ս եմ եղած, որ 1887 ապրիլին Ղալաթիոյ Կեդրոնական Վարժարանի ամփիթէատրոնին մէջ կիրակնօրեայ մանկավարժական բանախօսութեանցս միջոցին երեք բանախօսութեամբ ընդարձակօրէն ճառած եմ Մանկապարտէզի ընդհանուր կազմակերպութեան կանոնագրի և ծրագրի մասին, ե՛ս եմ եղած, որ 1887 Մայիսին կոչուած լինելով ի պաշտօն տնօրէնութեան Սամաթիոյ Թաղային երկսեռ վարժարանաց, վերջնոյս ծաղկոցները համաձայն իմ Արեւելքի մէջ քարոզածիս և որոշմամբ յարգելի Հոգաբարձութեան՝ Մանկապարտէզի եմ վերածած և շարունակել տուած մինչեւ նոյն պաշտօնէս հրաժարիլս. ի վերջոյ ես եմ եղած, որ (երկրորդ անգամ ըլլալով) Տրապիզոնի ազգ. երկսեռ վարժարանաց ծաղկոցները որոշմամբ տեղւոյն Պատ. Ուս. Խորհրդոյն ի 11 փետրուարի 1888 Մանկապարտէզի եմ վերածած, որ և հանդիսաւոր կերպով բացուած է Օր. վարժարանին մէջ ի 6ն մարտի նոյն տարւոյ և այդ ա՛յն ժամանակ, երբ դեռ Պոլսոյ մէջ այսօր գոյութիւն ունեցող Մանկապարտէզներէն և ո՛չ մին կար։ Ապա ուրեմն Բալանթարեանցը չէ, որ կը հետեւի Պոլսոյ օրինակին, այլ նա ի՛նքն է այդ գաղափարի առաջին քարոզողն եւ անդրանիկ Մանկապարտէզ բացողն թէ՛ ի Պոլիս և թէ ի գաւառս (Տրապիզոն)։

Անցնելով յառաջաբանի ուրիշ մասերուն, ո՛չ թէ միայն կը հաստատեմ զայնս, այլ և կը յաւելում որ, շնորհիւ Օգոստափառ Կայսեր, թէ՛ Նահանգիս Ն. Վսեմութիւն կուսակալը և թէ Մեծ. կրթական Տեսուչը, որք արտօնած են ինձ բանալ Մանկապարտէզը, մեծապէս հաւանած են սոյն ձեռնարկիս։ Տեղւոյս Գեր. Առաջնորդ Սրբազան Հայրն իւր բարձր հովանաւորութիւնը շնորհած է մեր հաստատութեան և ամեն պարագայի մէջ զօրավիգ և պաշտպան հանդիսանալով մեծապէս սատարած է գործիս յաջողութեանը։ Նոյնպէս եւ իւր ձեռնասուն վարդապետ Արժ. Արիստակէս Հայր Վանքեանը ամբողջ հոգեւոր դասուն հետ միշտ քաջալերած է զիս և միանգամայն յորդորած ժողովուրդը, որ փութան օգտուիլ մեր հաստատութենէն։ Գալով Պրուսայի հայ հասարակութեան՝ ժողովրդեան բոլոր դասակարգերը, եւ, մանաւանդ Ազգ. վարժարանաց յարգելի հոգաբարձութիւնը և օտարաքաղաքացիք, խրախուսած են զիս, սիրով ողջունելով յօգուտ իւրեանց մանկանց բացուած Մանկապարտէզը։ Կ. Պոլսոյ հայ թերթերն եւս իւրեանց մեծ բաժինն ունին զիս քաջալերելու գործին մէջ։ Շնորհակալութիւն ամենեցուն եւս։

Այժմ անցնինք բուն խնդրոյն։ Վերոյիշեալ շաբաթաթերթի յօդուածի կարճ պարունակութիւնը ամփոփուած է անոր հետեւեալ պարբերութեանցը մէջ. «Մեր փոքրահասակ մանկտին տանց մէջ կամ փողոցնե՞րը կը մեծնային ցարդ. չունէի՞ն իրենց յատուկ ապաստարաններ, վարժոցներ։ Բայց ի՞նչ էին և են Ծաղկոց դպրոցներն, եթէ ո՛չ Մանկապարտէզներ։ Ի՞նչ էին և են մեր թաղային վարժարանաց անհրաժեշտ մասը կազմող Ծաղկոցները, եթէ ո՛չ Մանկապարտէզներ։ Ինչ նպատակաւ որ Եւրոպացիք կը հիմնեն իւրեանց Մանկապարտէզները, մենք նոյն նպատակաւ վաղուց հիմնած եմք մեր ծաղկոցները։ Միակ տարբերութիւնը կը կայանայ ներքին կազմակերպութեան մէջ. Բարեկարգենք մեր ծաղկոցները և ահա կունենամք Եւրոպացւոց հասկցած Մանկապարտէզները, միայն թէ ազգային, և ո՛չ օտարամուտ անուամբ։»

Այս պարբերութեանց սխալ ըմբռնման արդիւնք լինելը բացայայտ է ամեն անոնց, որք փոքր ի շատէ պարզ գաղափար ունին «Ծաղկոցի» և «Մանկապարտէզի» վրայ միանգամայն։ Յարգելի յօդուածագիրը բոլորովին կը նոյնացնէ (identifier) այդ երկու ըստ ամենայնի տարբեր հաստատութիւններն, և այդ նոյնացնելն է, որ զինքը մոլորութեան մէջ կը ձգէ։ Եւրոպացւոց Մանկապարտէզը պարզ ի պարզոյ կը փոխարինէ մանկանց այն ընտանեկան դաստիարակութիւնը (բարեկրթութիւն եւ անգիր ուսուցում), որը ուղղակի ծընողաց, առաւելապէս մարց վերայ պէտք է ծանրանար մինչեւ մանկանց դպրոցական (7 տարեկան) հասակը. իսկ մեր Ծաղկոցները կամ ընտելարանները ո՛չ այլ ինչ են, եթէ ոչ նախնական վարժարան կամ վարժարանի առաջին դասարանները։ Այդ երկու տեսակ հաստատութիւնները թէեւ միեւնոյն նպատակն ունին. այն է կրթել և դաստիարակել մանուկները, բայց նոցա բռնած ճանապարհը բոլորովին տարբեր են։ Մին, Ծաղկոցը, կ'ուզէ զարգացնել մանուկները ԳՐՔՈՎ ուսուցմամբ, իսկ միւսը, Մանկապարտէզը, կ'ուզէ նախապատրաստել մանուկները դպրոցի համար՝ ո՛չ գրաւոր, այլ բանաւոր ուսուցմամբ։ Ուստի գրաւոր ուսուցմամբ յառաջ տարուող Ծաղկոցը բարեկարգելով (ինչպէս կ'ըսէ յարգելի յօդուածագիրը) բնաւ բանաւոր ուսուցմամբ դաստիարակող Մանկապարտէզ չի կրնար դառնալ։ Իսկ եթէ «բարեկարգել» բառով կ'ուզէ ըսել թէ ծաղկոցներէն Ֆրէօբէլեան Մանկապարտէզներ ստեղծել, այդ ուրի՛շ, այդ կարելի է եւ պէտք է, (ինչպէս որ ես այդ գաղափարը արդէն յայտնած եմ ասկէ 4 տարի առաջ Արեւելքի 1886 տարւոյ 884 թւոյն մէջ) սակայն այն ժամանակ Ծաղկոցը կը դադարէր այլ եւս Ծաղկոց լինելէ և կը դառնար Եւրոպացւոց հասկցած Մանկապարտէզը։ Բացորոշ օրինակով մը պարզեմ. ենթադրենք երկու տեսակ՝ մէկն օդամուղ, իսկ միւսն ելեքտրաշարժ Տրամուէյներ, որոց նպատակը թէեւ նոյնն է, այն է քալեցնել կառքը, բայց միջոցնին իսպառ տարբեր են. միոյնը նէօմաթիքական ոյժ (Ծաղկոց), իսկ միւսինը ելեքտրական ոյժ է (Մանկապարտէզ)։ Ա՛րդ, որչափ ալ բարեկարգելու (ըստ յօդուածագրի) լինինք օդամուղ թրամուէյն, երբէ՛ք եւ երբէք ելեքտրաշարժ չի դառնար և հակադարձն։ Իսկ եթէ, ինչպէս յարգելի յօդուածագիրը կ'ըսէ, փոխենք նորա (օդամուղի) ներքին կազմակերպութիւնը, այն ժամանակ նախկին օդամուղ թրամուէյն (ծաղկոցը) այժմ ելեքտրաշարժ թրամուէյ (Մանկապարտէզ) կը դառնայ, այն է կը դադարի այլ եւս օդամուղ թրամուէյ (ծաղկոց) լինելէ։

Ահասի՛կ թէ ինչ եմ գրած «Արեւելք»ի 882 և 884 թիւերուն մէջ Մանկապարտէզի նկատմամբ.

«Պէտք է ընտելարանը բոլորովին զատել ուսումնարանէն և Մանկապարտէզ (քառամեայ շրջանով 4-8 տարեկան) անուան տակ զետեղել պարտիզաւոր շէնքի մը մէջ. կազմել բոլոր Մանկապարտէզների համար մի ընդհանուր կանոնագիր և ծրագիր և շարունակել զայնս բոլորովին նոր հիման վերայ։

«Պէտք է ընտելարանի (Ծաղկոց) մէջ ամենայն գրաւոր ուսուցում դադարեցնել։ (Թուանշանները գործածելն վնաս չունի)։ Մանկապարտէզի վերածած այդ ընտելարանի մանուկները ծանօթացնել բնութեան հետ՝ բնութեան մէջ։ Նոցա մարմնական, մտաւոր և բարոյական զարգացման աստիճանին համաձայն հետզհետէ պէտք է ծանօթացնել զանոնք բնութեան իրերի, նոցա երեւոյթների և դոցա երկուքի միմեանց՝ և մարդոց հետ ունեցած յարաբերութեանց հետ։ Մանուկը մանկապարտէզի մէջ պէտք է պատրաստուի ուսումնարանի համար, մանկապարտէզը վերջնոյս հիմն, նախաստիճանը, նախադուռն է։

Նախ քան մանուկն ուսումնարանի չորս պատերուն մէջ փակուելով չոր ու ցամաք և անշունչ գրքերու, պարկուճներու (empaillage), արձաններու, օրինակներու (modèle), պատկերներու, նկարներու, քարտէզներու, ծաւալագիտակի, խոշորացոյցի եւն եւն միջոցներով և հոգեկան աչքով սկսէր ծանօթանալ իւր ծննդավայրէն դուրս աշխարհներ և նոցա մէջ կատարուող երեւոյթների և գործողութեանց հետ, նա պէտք է, անհրաժեշտ պէտք է նախ տան եւ ընտանեկան միջոցներ, իւր հինգ զգայարանքով մանկական պարտիզպանուհւոյ առաջնորդութեամբ սպառէ իւր բնագաւառի (ծննդավայր իւր շրջակայքով) մէջ գտնուող առօրեայ կեանքի մէջ կարեւորութիւն ունեցող բոլոր բնական և արհեստական իրերի և նոցա երեւոյթների մասին գիտելիքները և ըստ կարի թափանցի ներքին կենդանւոյ մարդկային հասարակութեան կեանքի և գործունէութեան խորհուրդները։»

Բայց տարօրինակն ա՛յն է, որ յարգելի յօդուածագիրը կը պահանջէ, որ մեր ծաղկոցներուն Մանկապարտէզի ներքին կազմակերպութիւն տալով հանդերձ (այսինքն գրաւոր ուսուցումն վերցնելով և զայնս մեր հասկցած ծաղկոցներն լինելէ դադրեցնելով հանդերձ) նոցա անունը դարձեալ ծաղկոց պահենք, իբրեւ թէ «Մանկապարտէզ» բառը օտարամուտ գերմաներէն լինէր, իսկ «Ծաղկոց» բառը հարազատ հայերէն։ Ահասի՛կ ինչ կ'ըսէ յարգելի յօդուածագիրը այս մասին. «Մեր յարուցած խնդիրն այդ վարժոցներու անուան վրայ է։ Մենք կ'ըսեմք թէ այդ հաստատութեանց համար պէտք է բոլորովին ի բաց մերժեմք Մանկոց Պարտէզ անունը, և գործածեմք միայն եւ միայն Ծաղկոց անունը»։ Սակայն այդ միեւնոյնը կը լինէր եթէ մենք այսօր Եփրատայ վերայ Եւրոպացւոց հնարած շոգենաւ շինէինք և բանեցնէինք և անունը դարձեալ լաստ պահէինք, պատճառաբանելով թէ շոգենաւ (bateau à vapenr) բառը օտարի նորահնար բառին թարգմանութիւն է, իսկ լաստ՝ անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր մեր նախնեաց գետային փոխադրութեանց համար գործածած յատուկ գործիքին անունն է, որն եւ ցայսօր իսկ կը գործածեն մեր Եփրատեանի ազգայինք. և այսպէս շա՜տ օրինակներ։

Յօդուածդ կը վերջանայ հետեւեալ հարցմամբ. «Ծաղկո՞ց թէ Մանկապարտէզ, ընթերցողաց կը թողումք ընտրել։»

Ես, իբրեւ ընթերցողներէն մին, կը պատասխանեմ վճռաբար, միայն և միայն ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ և ո՛չ Ծաղկոց։

Պրուսա Դ. ԲԱԼԱՆԹԱՐԵԱՆՑ
25 Նոյեմբեր

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ

ՄԱՏԱՄ ՖԱՎԱՐ

Օբերէթներու վրայ խօսիլ չեմ սիրեր, քանզի երաժշտութեան ստորին տեսակի կը պատկանին։ Նա ծնունդ առաւ ի Ֆրանսա քսան տարի առաջ. բնական էր այս եղելութիւն. Ֆրանսացիք՝ զոր Պուալօ եւս չարաճճի կը կոչէ՝ հնարեցին զվօտըվիլ՝ ի թատրերգութեան, երբ յագեցան յայնմանէ հնարեցին զՕբէրէթ՝ յերաժշտութեան։ Օբերէթն ծաղրածութիւն է թատերախաղի և ճշմարիտ երաժշտութեան։ Կը ծաղրուին ամէն դէպք պատմութեան. կը ծաղրուին ամէն հրաշալի ծնունդք երաժշտական շրջեմ սկզբանց, այլ տեսակի կանոնաց։ Բայց Բարիզցին ձանձրացեր էր իտալական եւ գերմանական օբերաներէ, սուլեր էր զՀռչակաւորն Ռոսինի. և խնդրեց ծիծաղիլ ու ծիծաղեցաւ։ Օֆէնպախ գոհացուց զինքը, ու Օֆէնպախ նախապետ եղեւ նոր երաժշտութեան մը զոր գիւղացին իսկ կը հասկնայ, բայց այնու չիրթուիր. այն հեշտալուր և դիւրիմաց գեղգեղանք կը փայփայեն իւր չար կիրքը ու սրտին ազնուականութեան մեծապէս կը վնասեն, օբերէթն կը նպաստէ մարդկային ազգի բարոյական անկման և ուղիղ ճաշակի խանգարման։

Վասն այսորիկ Օֆէնպախ, որ կարող էր այլօրինակ հռչակաւոր լինել, կը դժկամակէր յօրինել այն օբէրէթներն որ իրեն շնորհեցին համբաւ այն տեսակին մէջ յոր սակաւ հաւասարեցան յետոյ իրեն։ Լա Պէլ Էլէն, Լէ Պրիկան, Ժիրօֆլէ Ժիրօֆլա և այլ երկասիրութիւնք նպաստեցին համբաւոյն, եւ զոր լսեցինք ատս ի բերանոյ հայ դերասանաց և դերասանուհեաց որք, շնորհիւ Պ. Մէնասեանի, լաւագոյն կերպով երգեցին և ներկայացուցին քան Ֆրանսացի խումբերն որ կատարեցին զայնս ի մեր քաղաք։

Օֆէնպախ կը զարմանար Բարիզցւոց այս ճաշակի վրայ, ինքն որ դասական երաժշտութեան սիրահար էր, կ'ըսեն, եւ կը փափաքէր յօրինել լուրջ երկասիրութիւններ։ Այլ հարկադրուած էր հպատակիլ ունկնդրաց ճաշակին որ կը բռնանար իւր տաղանդին վրայ։ Շարունակեց ուրեմն գրելու և բազմաթիւ օբէրէթներ ընծայեց Բարիզու անյագ հասարակութեան որ սովոր է ծաղր առնել մինչև ամէն նուիրական զգացումներն իսկ, բայց ոչ չարամիտ հոգւով, այլ պարզապէս ծիծաղելու համար, առանց դիտաւորութեամբ մեղանչելու ընդդէմ իւր զգացմանց և կարծեաց։

Մատամ Ֆավար ալ, որ երէկ երեկոյ, երկրորդ անգամ ներկայացուեցաւ ի Ֆրանսական Թատրոն, ծնունդ է Օֆէնպախի տաղանդին։

Նիւթին նկատմամբ մի խօսք միայն կրնամ զրուցել — այս է թէ Տէկէ Ֆավար անձնաւորութիւն է պարկեշտ ամուսնոյ ի թատրոն, ուր դուն ուրեք կ'ապաստանի առաքինութիւնը՝ գուցէ անդ յաճախ կեղծեալ լինելուն համար։ Ներուի ինձ չը պատմել մանրամասնաբար թատերախաղիս նիւթը՝ ամօթոյ կարմրութիւնը չբերելու համար ի դէմս պարկեշտ հայ տիկիններու և օրիորդաց։

Իսկ երաժշտութեան գալով, Մատամ Ֆավար նոյն հեղինակին երկասիրած Լը Պէլ Էլէն, Օրֆէ օ Անֆէր, Ժիրօֆլէ Ժիրօֆլա և Լէ Պրիկան անուն օբէրէթներէն ստորին կը թուի. նշանաւոր երկու հատուածք կան, առաջին արարուածին մէջ Վէլէլօյի երգը և երրորդ արարուածին մէջ Թիւրքէններու երգչայնը։

Օր. Պէնոթի (Մատամ Ֆավար) շատ լաւ կատարեց իւր դերը և շատ լաւ երգեց վերոյիշեալ երգչայնն ընդ Վալտրի (Էկտոր) ընդհանուր ծափահարութեանց արժանացաւ և երկրորդեցաւ։

Պ. տը Պէր (Մարքի տը Բոնտալէ) յոյժ զուարճացուց զունկնդիրս, ճշգրիտ պատկեր էր դարձած վաղեմի ազնուականաց Ֆրանսայի և կորացած ծերունւոյ մը որ չէ մոռցեր տակաւին զերկրանս աշխարհի։ Նորա ձեւերը խնդ կը բերէին ժպիտ ամենէն լուրջ և տխուր երեսաց վրայ անգամ։

Պ. Շարլէ (Ֆավար). այս դերասանը, որ ամէն դեր կատարելու ընդունակ է, գոհացուցիչ կերպով ներկայացուց այս դժուար դերը։

Ընդ հուպ պիտի ներկայացուի Միրէյլ երրորդ անգամ և Ժիրօֆլէ-Ժիրօֆլա առաջին անգամ։

Միջադէպ մը։

Բարեկամս և ընկերս Պ. տը Լաժօնքիէր, որ տեղական Ֆրանսերէն լրագրի մը մէջ թատերականը կը գրէր տաղանդով, թողուց այս օրերս այս պաշտօնը օրինաւոր պատճառաւ։

Մատամ Ֆավարի առաջին ներկայացման վրայ ճառելով սա տողերը գրած էր Օր. Տէչանի նկատմամբ. «Ծափահարութեան պակասը կը վրդովէր նորա սրտին պայծառութիւնը. Առաջին արարուածին մէջ «սիրուն հայրիկ» երգէն յետոյ լսուած ծափահարութիւնք ապաւրուած էին. Բայց բծախնդիր ՀԸԱԱՆՔ։»

Այս տողերուս տեղ լրագրին տնօրէնը դրեր էր, «Օր. Տէչան ծափահարութեանց արժանացաւ.»

Ասոր վրայ Պ. տը լա Ժօնքիէր, որ իբր քննադատ իրաւունք ունի իւր կարծիքը զրուցելու և չհանդուրժեր որ իւր իմաստները այլք խեղաթիւրեն, փութաց հրաժարական տալ այդ լրագրի աշխատակցութենէն։

Բերա 28 Նոյեմ. 1890
ՅՈՎՀ. Վ. ԱՃԷՄԵԱՆ

ԱԶԴ

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Մինչեւ ցարդ հինգ առ 100 զեղչ մը՝ գործարանի սպառեալ իբեղինաց համար, եւ երկու առ 100 զեղչ մը մթերանոցի սպառեալ իբեղինաց համար, ընդամենը 7 առ 100 զեղչ մը կը շնորհուէր Կ. Պոլսոյ, Իզմիրի և Սելանիկի վաճառականաց, ամէն այն ալքօլներու համար որք կանոնական տրոց վճարուելէն ետքը, իրենց վաճառատունը կը փոխադրուէին։ Փորձը ցոյց տուած ըլլալով որ վերոյիշեալ սպառեալ իբեղինաց ծախքը 100էն 3ը չանցնիր, որոշուեցաւ որ յետ այսօրիկ 3 առ 100 զեղչ մը միայն ըլլայ վերոյիշեալ վաճառականաց կողմէ ներածեալ ալքօլներուն։

Հետեւաբար Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութիւնը կը ծանուցանէ որոց որ անկ է, թէ այս տնօրինութիւն պիտի գործադրուի ներկայ ծանուցման հրատարակման թուականէն մէկ ամիս ետքը։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

Կ. Պոլիս 27 Նոյեմ. 9 դեկտ. 1890
1—3

Օ ՊՕՆ ՇՈՒԱ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԸՆԴ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԵԱՄԲ
ՏԻԿԻՆ ԼՈՒԻԶ Բ. ԼԻՎԱՏԱՑԻ
226—Մեծ փողոց Ղալաթիոյ—226
Տէքէ վաճառատան Նախկին շէնքին մէջ

Կը վաճառուին զանազան հիւսուածանիւթեր Լիոնի, շղարշէ եւ բուրդէ հանդերձեղէնք, ինչպէս նաեւ այլ եւ այլ ապրանք, առաջին կարգի գոնեաք, և ամեն տեսակ ըմպելիք, Ֆրանսական լաւագոյն գործարաններէն բերուած։ Մեր ապրանաց գերազանցութեան վրայ վստահ՝ մինչեւ ցարդ պէտք չէինք տեսած «յայտարարութիւններ» հրատարակել՝ անոնց սպառման համար։ Այլ որովհետեւ այս օրերս մեր վաճառատան մօտ ուրիշ մը բացուեցաւ, որուն արտաքին տեսքն ու կարգադրութիւնը մերին նման են, ուստի մեր բազմաթիւ յաճախորդաց և որդոց հասարակութեան սխալման տեղի չտալու համար կը ծանուցանենք թէ մեր վաճառատունը կը գտնուի Մեծ և Փոքր Եէնիճարշը կոչուած երկու ճաշարանաց մէջտեղ եւ 226 թիւը կը կրէ, մինչդեռ նոր բացուածը Եէնիճարշըի դեղարանին մօտ կը գտնուի։

1—15

ԱՌ ԸՆԹԵՐՑՈՂՍ

Ստորագրեալս պատիւ ունի ներկայիւս ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ Եւրոպայի հռչակաւոր գործարաններէն այն ինչ բերել տուած է նոր և վերջին կատարելագործութեան համեմատ մեքենայներ, ժամանակիս պահանջմանց ըստ ամենայնի յարմար, որոնցմով կարելի է ամէն չափով և ձեւով լուսանկարներ արտադրել ի կատարեալ գոհունակութիւն ամենէն դժուարահաճ յաճախորդաց։

Մեր բազմաթիւ բարեկամք կարող են համոզուիլ մեր ըսածներուն պարզ այցելութեամբ ի մեր գործատուն, ուր կարող պիտի լինին ունենալ դիւրամատչելի գներով ընտիր և ամենամաքուր լուսանկարներ։ Ստորագրեալս միշտ անձամբ կը հանէ լուսանկարներն առանց երկրորդական պաշտօնէից ձեռքը ձգելու։

Արդէն 25 տարիներէ ի վեր մեր յաճախորդաց նկատմամբ մեր տան ունեցած բարուոք յարաբերութիւններն ինքնին բացայայտ ապացոյցներ են մեր ըսածներուն ճշդութեան։

Օդը երբ ամպոտ է, լուսանկարն երբէք տարբերութիւն չունենար. գործատանս մէջ թէ արանց և թէ կանանց համար մասնաւոր վարսայարդար մը կը գտնուի։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ
ՆԻԿՕԼԱՅԻ ԱՆՏՐԻՈՄԷՆՕ
99, Սուլթան Պայազիտ Բէօյիւքճէ Պազը, 99
195 Կ. Պոլիս 63—90

ԱԶԴ

Պերպէրեան վարժարանի շրջանաւարտներէն Պետրոս Կարապետեան էֆ. յաջողած է յօրինել Տաճկերէն գեղագրութեան տետրեր որք 5 տետրերէ կը բաղկանան և որոց 1ն այժմ ի լոյս ընծայուած է և մնացեալք ընդ մօտոյ են։

Սոյն ընդունելութիւն գտած են Պոլսոյ գրեթէ մասնաւոր և ազգային վարժարանաց մէջ, նոյնպէս և Հայոց Միացեալ Ընկերութիւնն ընդունած է։ Գաւառաց շատերն ալ յղուած են եւն. Գինը թէեւ 40 փարայ սակայն 1 էն աւելի գնողաց համար կրնայ մասնաւոր գին մը որոշուիլ։ Որ և է նամակ պէտք է սա հետեւեալ հասցէիւ ուղղել.

(Պերպէրեան վարժարանի ուսուցիչներէն Պ. Պետրոսեան]։

Կը վաճառուի Ջրավաճառ Պօղոս աղայի խանութն, և Իւսկիւտար Իճատէյէ ծխավաճառ Կարապետ աղայի խանութը։ 1—6

ՅՈՒԹԻ. ՍԻՎԻՈՆԹԼԻՔ

Վկայեալ Սդրասպուրկի համալսարանէն, որ տասներեք տարի իւր բժշկական արուեստն ի գործ դրած է հիւանդանոցաց մէջ եւ այլ տեղեր, իւր բնակութիւնն հաստատած է ի Գատը գիւղ, Մեծ Փողոց Մօտայի, Թ. 47, ուր հիւանդներ կընդունի ամէն օր իւր բնակարանն, եւ ժամ 12էն 2ը Երկուշաբթի, չորեքշաբթի և շաբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանէ աղքատները, միեւնոյն ժամերուն։ 208

ԻԼԱՆ

ՌՈՒՄԷԼԻ ԳԱԶԱՍԻՔԼԻԷՆՏԷՆ

Զարչուի Քեպիրոէ ֆէսճի էսնաֆընտան միւթէվէֆֆա Մանուկ աղանըն թէրէքէսի պուլունան ազատմ գըոմէթի ասքէրիյէ մահքէմէսի մարիֆէթի իլէ ճաչքըր օլունուպ աքըտէօմը թէսվիյէ պուլունմայընտան միւթէվէֆֆայի միւրաճաթը զիմմէթինտէ ալաճաղը օլան քէսանըն թարիխի իլանտէն իթիպարըն նիհայէթ օնպէր կիւնէ գատար ալաճաղ սէնէտլէրինի միւսադաք մահքէմէյէ իպրազ իլէ գայտ էթթիրմէլէրի իլան օլունուր։ 214

Ֆի 21 րէպիւլէվվէլ 306 2—2

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՄԲԷՐԻ

Պէհէր թօբը օն աէքիզ դըյէհի ճէտիտ աղըրլըղընտա պէրտանըլը պաշխա քէզաար, թօբ հիւզ էյլի, պէհէր դըյէհի ճէտիտի իւչ զուրուշ պէշ բարա։

Պէհէր թօբը եիրմի դըյէհի ճէտիտ աղըրլըղընտա պէրտանըլը պաշխա քէզաար, թօբ եէթմիշ, պէհէր դըյէհի ճէտիտի իւչ զուրուշ պէշ բարա։

Պէհէր թօբը օթուզ իքի դըյէհի ճէտիտ աղըրլըղընտա պիրինճի էսէրը ճէտիտ քէզաար, թօբ եիւզ, դըյէհի ճէտիտի ալթը զուրուշ օթուզ բարա։

Պէհէր թօբը օն ալթը դըյէհի ճէտիտ աղըրլըղընտա պէրտանըլը պաշխա քէզաար, թօբ եիւզ էլլի, պէհէր դըյէհի ճէտիտի իւչ զուրուշ։

Պէհէր թօբը օն դըյէհի ճէտիտ աղըրլըղընտա պէրտանըլը պաշխա քէզաար, թօբ իքի եիւզ սէքսէն, պէհէր դըյէհի ճէտիտի իւչ զուրուշ։

Պէհէր թօբը օն աէքիզ դըյէհի ճէտիտ աղըրլըղընտա իքինճի նէվ էսէրը ճէտիտ քէզաար, թօբ տէօրթ եիւզ, պէհէր դըյէհի ճէտիտի պէշ զուրուշ պէշ բարա։

Պէհէր թօբը օն ալթը դըյէհի ճէտիտ աղըրլըղընտա իքինճի նէվ խամ թանպօլէ քէզաար, թօբ իւչ եիւզ էլլի, պէհէր դըյէհի ճէտիտի պէշ զուրուշ պէշ բարա։

Պէհէր թօբը եիրմի եէտի դըյէհի ճէտիտ աղըրլըղընտա էլէք պամպաղ քէզաար, թօբ եիւզ, պէհէր դըյէհի ճէտիտի եիւզ սէքսէն զուրուշ։

Մաթպաաի ասքէրիյէ ճէրիտէի վէ լիթօղրաֆիա գըսըմլէրի իչիւն միւպայիա օլունմագ իւզրէ մէվզըի միւնագասայա վազ օլան պէրվէչհի պալա աէքիզ գալէմ քէզաաթ ֆիյաթը մէվզուալէրի իլէ թալիպի էօշաէսինտէ օլուպ թէշրինի սանինին եիրմի աօգուզունճու կիւնի գարարը գաթիէսի վէրիլէճէքինտէն իթիպարըն աէքիզ կիւն էվվէլինէ գատար թալիպ օլանլարըն միւնագասա պուլունտուղու սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ թալիփլէրինին կէլմէլէրի իլան օլունուր։

27 Թըշրինը սանի 1890 842
Նօ. 8 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՄԲԷՐԻ

Օրաս սապօնը, դըյէհի ճէտիտ պէշ պին։

Գըրըմթարըմթար, դըյէհի ճէտիտ իքի եիւզ ալթմըշ։

Մօրպաղամ խիւլասասը, դըյէհի ճէտիտ պէշ եիւզ։

Կէօզ թաշը, դըյէհի ճէտիտ ալթը եիւզ։

Ֆէս վէ Իզմիթ ֆապրիգաի հիւմայունլարը իչիւն պալաալէ մուրագգամ էլ մըգտար աէօրթ գալէմ պօեա էշյասը միւպայեա օլունմագ իւզրէ միւնագասայա գօնուլմըշ օլտըղընտան թալիպ օլանլարըն թըշրինը սանինին եիրմի աօգուզունճու բէնշէնպէ կիւնինէ գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ սալիթէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

25 Թըշրինը սանի 306 841
Նօ. 7 3—3

Օ ԲԱՆԹԷՕՆ AU PANTHEON

ԳԱԼՖՕԲՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ

Բերա Մեծ Փողոց Կալաթա-Սէրայի մեծ դրան դէմ, Թիւ 206

Գալֆօբուլօ եղբարք պատիւ ունին ծանուցանել հասարակութեան թէ Բարիզէն ստացած են իրենց եղանակին նորելուկներու մթերքն, որ է կանանց զգեստներու համար մետաքսեայ և բրդեայ շատ գեղեցիկ կտաւներ, Գօստիւմ Սօսիալ, նոր տեսակ բանուած չուխաներ կրկնոցի համար, վերջին նորաձեւութեանց համաձայն կոստիւմներու յատուկ թաւիշներ, տեսակ տեսակ Բոստոմներներ, կրկնոցի կոստիւմներու համար փետուրներ և հազար ուրիշ նոր և ճաշակաւոր վայելուչ առարկաներ։

Գալֆօբուլօ եղբարց վաճառատունն, որ ի վաղուց անտի ծանօթ է, կը վայելէ վստահութիւնն հասարակութեան, որ կրցած է գնահատել անոնց ապրանաց ընտիր տեսակն և միշտ անսագիւտ յաջողութիւնը։ Գալֆօբուլօ եղբարք փափաքելով յայտնել իրական աժանութիւն մը միացնել վերոյիշեալ առաւելութեանց վրայ, իրենց ամէն ապրանաց համար հաստատած են բոլորովին նպաստաւոր և շատ զեղչեալ գներ։ 201

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

37

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,075,212
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐՒՈՅ 2,170,355

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,781,300
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐՒՈՅ 989,400

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բազմակողմն երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար ցիրենք ներկայացնել. Նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ծախուցին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասն 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000　　ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնելու ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 Ա. սենեակներն, առ. **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Սէն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ,	4,000,000	Գանձելի հասոյթք և պահեստի դրամ	3,900,000
Տարեկան հասոյթ	1,150,000	Վճարեալ վնասներն իբր	30,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ կ'ալուածներ, վաճառք և կարասիք, նպաստաւոր պայմաններով և չափաւոր գներով։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակ ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտիյէ փողոց, Թիւ 2, Ճէրէժեան խան, Գամինտոյի Պանգային դիմաց։

25　　Ընդհանուր գործակալք Թուրքիոյ ՈՒԻՄՈՆ ՔԱՑՍԵՐԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

ԷՄ. ՄԵՐՃԱՆՈՑ

ՄԷՅՏԱՆՃԸՔ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 54 ԵՒ 56
Կ. ՊՈԼԻՍ

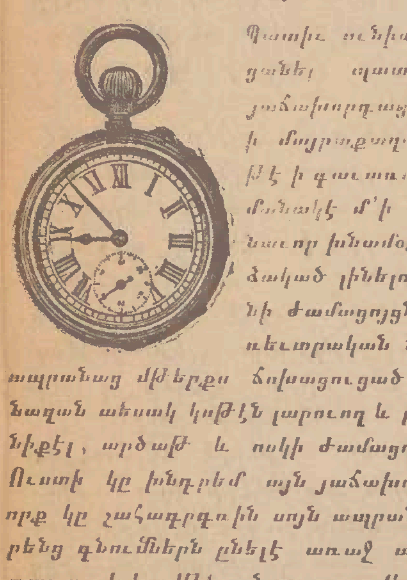

Պատիւ ունիմ ծանուցանել պատուարժան յաճախորդացս որք թէ՛ ի մայրաքաղաքիս եւ թէ ի գաւառս, որ ժամանակէ մ'ի վեր մասնաւոր խնամօք ընդարձակած լինելով գրպանի ժամացոյցներու առեւտրական ճիւղս, և ապրանաց մթերքս ճոխացուցած եմ զանազան տեսակ կոթէն լարուող և բանալիով նիքէլ, արծաթ և ոսկի ժամացոյցներով. Ուստի կը խնդրեմ այն յաճախորդներէս որք կը շահագրգռին սոյն ապրանքէն, իրենց գնումներն ընելէ առաջ անգամ մը գալ այցելել մթերանոցս ուր միշտ ի պահեստի կը կենան 3000էն աւելի ժամացոյցներ իւրաքանչիւրը 35էն մինչեւ 3800 ղրշ. ի արժէքով։　473

Մեծաքանակ գնողաց համար մասնաւոր պայմաններ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

45, ՂԱԼԱԹԻԱ — ՊԷՅՕՂԼՈՒ ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆ 45.
Բ. ՀԱՐԿ. ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԹՂԹԱՏԱՐԱՏԱՆ ՎԵՐԵՒ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑՔ
Պատի, Գրպանի, Ոսկիէ, Արծաթէ, Մետաղէ

ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՔ

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր յաճախորդաց, որ առեւտրական այս ճիւղին եղանակն ըլլալուն, իւր ապրանաց մթերքն ճոխացուցած է։ Ուստի կը խնդրէ այն յաճախորդներէն որք պէտք ունին ժամացոյցի, գոհարեղինաց, դիմեն սոյն վաճառատունն և օգտուին այս ապրանքներէն, որք Եւրոպիոյ լաւագոյն գործարաններէն բերուած են, և որոց ճաշակը, քրմէը և ընտրութիւնը կ'արդարացնեն այն համեմատաբար համեստ գինն որով ի վաճառ հանուած են։

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Վաճառատունը մասնաւորապէս կը յանձնարարէ, մետաղի վրայ ոսկի գաբլամա ժամացոյցի շղթաներ եւ այլն, որոցմէ ունի մի սթոք բուն Բարիզի ապրանք։　204

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիա — Բոլոր գիծ — կանոնաւորապէս

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Սէյնթ... որ գեկտ. 10ին Մարսիլիայէն և գեկտ. 16ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մոէտէլ որ պիտի մեկնի գեկտ. 23ին

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 250 Փրանք
Բ. » 178 »

Ոսկովէ և արծաթ [illegible]

Նաւուղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՄՈԹԷ ԲՐԳՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւլքէ
21　Մումհանէ փողոց, Թիւ 14

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որոց նաւք երկու անգամ կը ճամբորդեն Լիվըրբուլէ և Արեւելեան ծովը

Անուանք	Թոնայ	Անուանք	Թոնայ
ւմպրիա	7718	Գաթալոնիա	4845
դրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
էրվիա	7391	Սամարիա	2574
ւրանիա	7268	Մարաթոն	2403
ավոնիա	5587	Ատլաս	2393
էֆալոնիա	5517	Սարտինիա	2166
ալլիա	4809	Թարիֆա	2246
իթիա	4557	Պալմիրա	2144
ւլէքքօ	2143	Թրինիտատ	899
էտար	1876	Մորոքքօ	1855
էրպուրկ	1614		

Cherbourg շոգենաւը, Նաւապետ Ռօթ-լէյ, ասս հասաւ։

Aleppo շոգենաւը, Լիվըրբուլէ ասս կ'սպասուի ամսոյս դէպ ի 18։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Թիւ 1, Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան
10　Ղալաթիա

ROYAL VICTORIA

ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

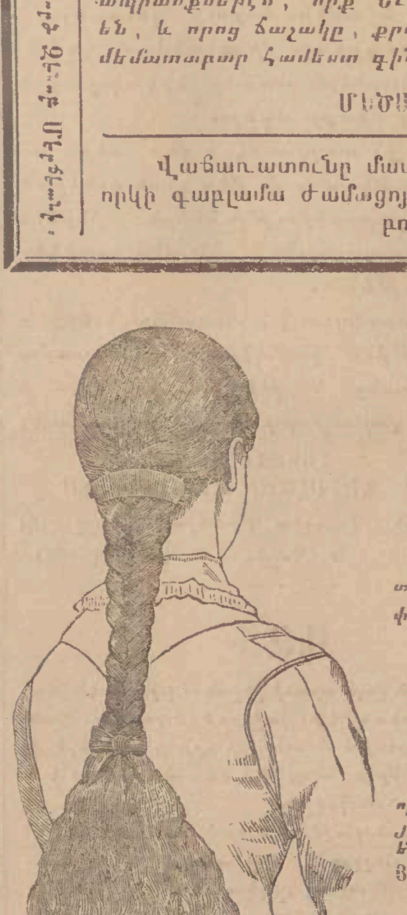

ԱՆՎՐԻՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ
ՄԱԶԵՐՈՒՆ, ՄՈՐՈՒՔԻՆ ԵՒ ՊԵԽԻՆ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԻՐԵՆՑ ՈՅԺՆ ԵՒ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ

Գործածութիւնը դիւրին. Կ'արգիլէ մազերուն թափիլը. Հետզհետէ բայց ապահով արդիւնք յառաջ կը բերէ. Բնական և փայլուն գոյն կուտայ մազերուն։ Գործածութիւնը բազմածախս չէ.

ՆԵՐԿ ՉԷ ՉԷ ԱՅՍ

Փափաքելի արդիւնքն ընդհանրապէս յառաջ կուգայ
10—15 օր յետոյ

Այն անձինք որք ծանր հիւանդութիւններէ ելած են, անոնք որ մտատանջութիւններ ունին, կամ այլք որ կոծ տուած էն և մեծ յոգնութեանց ենթակայ բոլոր մարդիկ իրենց մազերը կորսնցնելու ենթակայ են. այս պարագայից մէջ մանաւանդ ՄԱԶԵՐՈՒ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՎԻԳՏՈՐԻԱ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉԸ կոչուած է,

ՄԵԾ ԾԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼՈՒ

Ի Թուրքիա մեծաքանակ վաճառման համար միակ կեդրոնատեղին է ԷՍՏԻՒՆՍ ԴԱՐՄԱՆԱ, Մեծերանոց անգլիական, Վ. դեղատուն. Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։　601

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

211, Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱՅ 211

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, իւր խանութին մէջ կը պատրաստուին թէ՛ արանց և թէ կանանց յատուկ ամէն տեսակ գեղեցիկ կօշիկներ Ֆրանսական նիւթերով և Ֆրանսայէ բերուած վերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող օրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կօշիկները հետեւեալ վերջին գներով կը վաճառուին.

Պոթին կալոշ	ղր. 95	Սկարփին	ղր. 52
Մանթարալը Պոթին	» 75	Պալտոսական կալոշ	» 45
Պոթին	» 67	Կանանց մուճակ	» 35
Մոյկ	» 140	Կանանց սկարփին	» 40
Մոյկ և կալոշ	» 130		

Ապսպրուածներուն վրայ տասը ղրուշ յաւելումով կըլլայ։　(203)

ՑՕԴԱՑԱՒԸ ԵՒ ՄԻԶԱՆՑՔԻ ՔԱՐԸ

ՉԵՆ ԿՐՆԱՐ ԲՈՒԺՈՒԻԼ ԱՌԱՆՑ ԼԻԹԻՆԻ

Տ. ԼԸ ՊԷՏՐԻՒԼԻ ԼԻԹԻՆ Ալէ հատիկները, փոքր քանակութեամբ առնելով, քիչ ատենուան մէջ կ'անհետացնեն աւազն և քարը (մէզին հետ մէկտեղ քշելով միւս անլուծելի նիւթերն ալ)։ Ասով է որ անչափ ազդեցիկ են վերոյիշեալ հիւանդութեանց դէմ։

ԼԸ ՊԷՏՐԻՒԼ ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։　852

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Յ. ԽԱԳՈՒԼԵԱՆ Ընկ.
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՓՈՒ, ՃԷԼԱԼ-ՊԷՅ ԽԱՆ, Թ. 10
ԳՆՆԵՐԸ ՈՐՈՇ

Երկար ժամանակէ ի վեր հաստատուած սոյն վաճառատուն, որ առ ինքն ուղղեալ յանձնարարութեանց փութանակի կատարմամբ և գատառաց հետ հաստատած բազմաճիւղ յարաբերութեամբքն արդէն մեծ համբաւ հանած է իրաւամբ կը վայելէ հասարակութեան համարումն, վերջերս Ճափոնէն բերել տուած է մեծ քանակութեամբ և զանազան տեսակէ ազնիւ ու ընտիր թէյեր, ինչպէս նաեւ այլ և այլ ամանեղէնք և ձեւերով նկարազարդ տուփեր (բանալիներով հանդերձ), որք փարիզի վերջին ցուցահանդէսին մէջ արժանացած են առաջին կարգի մրցանակի եւ գեղարուեստական մեծ հռչակներու կրնան համարուիլ. Ի մէջի ալոյս մեր արդէն յաճախորդաց իբր նորընծայ նուէր ծառայելու գերազանց առաւելութիւնը ընծայելով։

Վաճառատանս այցելու պատիւն ընող ամէն կարգի անձինք անհամեմատ գոհ պիտի մնան գնոց չափաւորութենէն և ամանեղէն ինչպէս նաեւ ձմեռուան ատեն բերուած թէյերու ճաշակաւորմամբ ընտրութիւններէն։　199

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթէօր Ալէրի ջերմային հիւանդութեան, այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է գինաբուսաղինայ, է գաղտնահամ և ազդու կազդուրիչ ամէն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմայէն վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ զօրոյն յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդիւնքը զօրոյն գիտութեամբն։ Այս ֆիզիքական խանգարութեանց յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անվերծանելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց այս անուններն տրուած է. ջերմն և տարատա, թադուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատական ջերմն մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուրեալ մահաբեր նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և աւլաններու ծակոտիներէն ելած թունաւոր կաղերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Ալէրի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կաղերու ազդեցութիւնն և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն առաւելապէս անվտանգ և անփոյթ է և օգտակար զօրոյն, միայն թէ տրուած հրահանգից համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա և Պոլսոյ։　210

[illegible] Տ. ՏԱՄԱՅԵԱՆ

[illegible]

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1890 Նոյեմբեր 24 Շաբաթ օրէն սկսեալ մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Բացի կիրակի օրերէն) Եւրոպական ծովեզերէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց երթեւեկութեան ժ. Կ.　Թ.

2 10 Ենիմ. Մեզպ. Պէյ. Թարապ. Ենիքէ. Ստենիա Պօյաճ. Ռ. Հիսար (Արնաւուտ գիւղի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի) 37
2 45 Ենիմ. Մեզարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Ենիքէօյ Միրկ. Ռ. Հիսար (Արնաւուտ գիւղի շոգ. ին հետ պիտի հաղորդակցի) 39
3 15 Ռ. Ա. Գաւաք Մեզպ. Պէօյ. Թարապ. Պէյգօզ անկից Գանտիլ. Պէշիք. [Գանտ. շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի. ուր. օրերը 3ին Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գզկ. Պէշիք] 21
3 50 Ենիմ. Մեզպ. Պէօյ. Թարապ. Ենիքէ. Ստէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար. Պէպէք [Պէպէքի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի) ուրբաթները Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. 17
4 45 Ենիմ. Մեզպ. Պէօյիւք. Թարպ. Ենիքէ. Ստէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. 33
6 — Ենիմ Մեզար. Պէօյիւք. Թարպ. Ենիքէ. Ստէնիա Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար. Պէպէք Արնաւ Գուրչ. Օրթագ. Պէշիկ. 23
7 — Ենիմ. Մեզարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգօզ Բաղչ. Ենիքէ. Միրկ. Գանլըճ. Ռ. Ա. Հիսարփանտ. Արնաւուտ. Չէնկէլք. Պէյլէր. Օրթագ. Գուզ. Պէշիք. Իւսկ. 2
8 5 Ա. ԿՐ. Գաւաք Ենիմ Մեզարպ. Պէօյ. Թար. Ենիքէ. Ստէնիա Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք. 21
10 — Մեզարպ. Պէօյ. Թարապ. Ենիքէ. Միրկ. Ռ. Հիսար Արնաւ. Օրթագ. Պէշ. 32

Ենիքէօյէն կամուրջ իջնող շոգենաւ

2 5 Ենիքէ. Միրկէօն Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւ. (Չէկ-Չակ շոգ. ին հետ պիտի հաղորդակցի) 22

Արնաւուտգիւղէն կամուրջ իջնող շոգենաւ

2 10 Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթագ. Պէշիք. 28
2 30 Արնաւուտգիւղէն ուղղակի կամուրջ 22
2 35 Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. 2
3 — Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. 19
3 40 Պէպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիք. Գապ. 28
4 30 Պէպէք Արվ. Գուր. Օրթագ. Պէշ. Գապ. (Բացի ուրբաթէ) 32
5 — Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. (բացի ուրբաթէ) 19
5 40 Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ. 33
10 10 Միրկէօն Չէնկէլ. ուղղ. կմրջ. 37
11 10 Պէպէքէն ուղղ. կամուրջ (բացի ուր. է) 2

Անատոլու ծովեզերէն կամուրջ իջնող շոգենաւ

2 15 Գուզկ. Իւսկ. (բացի ուրբաթէ) 6
2 15 Պէյգօզ Բաղչայ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. պիտի հղրդկցի.) (Ուրբաթները 2 30ին Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ.) 23
2 15 Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. 33
3 — Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Պէշիք. [ուրբաթները 3 15ին] 32
3 50 Պէյգօզ Բաղչայ. Չուպուգ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտ. Պէշիք. (Գանտ. պիտի հաղորդակցի] [Ուրբաթները 3 40ին Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիքթաշ 21
4 — Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Պէշիք. (Բացի ուրբաթէ) 22
4 45 Գանտ. Վանիք. Չէնկէլք. Պէյլէրպ. Գուզկ. Իւսկիւտ. (Բացի ուրբաթէ) 39
5 10 Պէյգօզ Բաղչայ. Չուպ. Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկ. 37
7 — Միրկ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Իւսկ. 22
9 — Պէօյ. Թարպ. Պէյգ. Բաղչայ. Չուպգ. Գանլըճ Ա. Հիսար Գանտի. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ. 28
10 30 Պէյգօզէն ուղ. կամուրջ (բացի ուր. է) 19
11 — Գզկնճք. էն ուղ. կամրջ. (բացի ուր. է) 22
10 30 Պէյլէրպէյէն ուղղակի կամուրջ ուրբաթները 11ին Գանտիլլի 23

(Բացի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական ծովեզր երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

3 — Պէշիք. Օրթագ. Գուր. Արնաւուտք. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիքէ. Թար. Պէօյ. Մեզար պ. Ենիմ. 33
3 45 Գապաթ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնաւ. Գանտի. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Ենիքէ. Բաղչ. Պէյգ. Թարապ. Պէօյ. Մէզ. Ենիքէմահալլէ 2
4 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճ Ստէնիա Ենիքէ. Թարպ. Պէօյ. Մեզար. Ենիմ. 23
5 15 Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթագ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլ. Չուպգ. Միրկ. 22
6 — Գապաթ. Պէշիք. Օրթագ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք. Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիքէ. Պէյգօզ Թարապ. Պէօյիւքտ. Մեզար. Ենիմ. և Գաւաքներ 21
7 — Պէշիք. Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտի. Ռ. Հիսար Պօյաճ. Գանլ. Ենիքէ. Թարպ. Պէօյիւք. 28
8 30 Պէշիք. Օրթ. Արնաւ. Պէպ. Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիքէ. Թարպ. Մեզար. Պէօյ. 32
9 20 Պէշիք. Օրթագ Գուրչ Արնաւ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. 37
10 5 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թարպ. Պէօյ. Մեզպ. Գաւաքներ (ուրբաթները 10 վրկն. ետքը) 39
10 45 Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ստէն. Ենիք. Թարպ. Պէօյիւքտերէ. Մեզար. Ենիմ. (ուրբաթները չիկայ) 21
11 20 Ենիք. Թարպ. Պէօյ. Մեզպ. Ենիմ. [ուրբաթները Պօյաճըգիւղ] 37
11 35 Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ստէն. Ենիք. 22

Կամուրջէն Արնաւուտգիւղ երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

3 — Ուղղակի Ռ. Հիսար 28
4 — Ուղղակի Պէպէք 32
4 30 Ուղղակի Պէպէք (Բացի Ուրբաթէ) 19
10 30 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք (Ուրբաթ օրերը չի կայ) 2
11 15 Գապ. Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնաւ. Պէպէք Ռ. Հիսար. Պօյաճք. 28
11 45 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պէպէք 19
12 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվտ. 2

Կամուրջէն Անատոլու ծովեզր երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

3 15 Ուղղակի Չէնկ. Գանտլ. [Բացի ուրբաթէ] 22
3 40 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպուգ. Բաղչ. Պէյգ. 37
4 10 Ուղղակի Գանտիլլի (բացի ուրբաթէ) 39
4 15 Պէյլէրպէյ, Գուզկունճ. Պէյլէր. Չէնկէլ Գանտիլ Ա. Հիսար Գանլըճա Բաղչ. Պէյգօզ (բացի ուրբաթէ) 19
10 — Պէշիք. Գուզկ. Պէյլէր. (Պէյգօզի շոգ. ին հետ պիտի հաղ. ուրբաթները Չէնկ. Գանտիլլի) 28
10 30 [illegible] Չէն. և Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. [illegible] Պէյգ. Թարապ. Պէօյիւք. 17
10 40 Իւսկ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ) 22
11 — Պէյլէրպէյ Գուզգնճ. Պէյլէր. Չէնկէլ. [illegible] Գանտ. Պէպէք (Ուրբաթ օրերը Իւսկ. Գանտիլլի Պէյգօզի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 33
11 15 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպ. Բաղչ. Պէյգօզ (ուրբթ. Գուզկ.) 23
11 45 Գապաթ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. 32
12 — Իւսկ. Գուզ. [Բացի ուր. և շաբաթէ 6

Երեկոները կամուրջէն 9·15ին և 8·30ին, ժամ 1ին Մեզարպուրնուէն եկող շոգենաւներուն մէջ բեռ չպիտի ընդունուին, Պէյգօզէն 10 30ին և ժամ 10·40ին կամուրջէն Իւսկիւտար գացող շոգենաւը բեռ չպիտի ընդունի։

Փօթօրկալից օդերուն Մեզարպուրնու և Ռ. Գաւաք շոգենաւ չպիտի հանդիպի։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
— —	— —	— —	6 25 Պէշիք.
— —	7 5	— —	7 5
— —	8 — Պէշիք.	— —	8 15 Պէշիք
— —	8 20 Վ. ոսփ.	— —	9 5
2 20	9 —	2 50	9 50
3 —	9 30	3 20 Պէշիք	10 10 Պէշիք.
3 30	10 — Ֆերպ.	3 40 Վ. ոսփ.	10 30 Ֆերպ.
3 45 Ֆերպ.	10 20 Պէշիք.	3 50	10 40 Գզ.
4 —	10 50	4 30 Ֆերպօյթ	11 —
4 30	11 — Գուզկ.	4 20 Պէշիք.	11 20 Ֆերպ.
5 —	11 10 Ֆերպ.	5 —	11 20
5 20 Վ. ոսփ.	11 20	5 15 Վ. ոսփ.	11 50
5 30 Ֆերպ.	11 40	5 30 Պէշիք.	12 — Գզ.*
5 45	12 5	6 15 Ֆերպօյթ	12 5
6 15	— —	— —	— —
— —	— —	— —	— —

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
— —	— —	— —	— —
— —	7 —	— —	— —
— —	8 — Պէշիք	— —	7 5
— —	**8 20 Վ. ոսփ.	— —	8 15 Պէշիք.
— —	9 — Պէշիք	— —	9 5
2 30	9 30	2 50	9 45
3 20	10 — Ֆերպ.	3 15 Պէշիք	10 10 Պէշիք
3 45 Ֆերպօյթ	10 10 Պէշիք.	4 40 Ֆերպօյթ	10 30 Ֆերպ.
4 —	10 40	4 20	10 40
4 45	11 10 Ֆերպ.	5 15 Վ. ոսփ.	11 20 Ֆերպ.
5 20	11 10	5 25 Պէշիք.	11 20
5 30 Ֆերպօյթ	11 40	6 15 Ֆերպօյթ	11 40
6 —	12 5	6 15 Պէշիք.	12 5

* Այս երթեւեկութիւն ուրբաթ շաբաթ եւ տօն օրերը տեղի չպիտի ունենայ։

** Բացի կիրակի օրերէ։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

3 30 Հարէմէն Սալաճագ (բացի կիրակիէ)
4 45 » » (բացի ուրբաթէ)
10 40 » » (բացի ուր. և կիր. օրերէ)
11 25 » » (ուր. և կիր. ժ. 10 45ին)
3 10 Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բացի կիր.)
4 15 Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բացի ուր.)
10 10 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (բաց ի ուրբաթ և կիրակի օրերէն)
11 10 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիրակի և ուրբաթ օրերը ժ. 10 30 ին)։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱՓԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
5 30 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 10 » Գապաթաշ (Ենի գիւղի շոգենաւին հետ կը հաղորդակցի)
4 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
6 15 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 20 Գապաթաշէն Իւսկիւտար

Ծան.—Օդը մեգապատ եղած ատեն, շոգենաւք իրենց ցուցուած ատըը պիտի մնան,　12